

KLUB PŘÁTEL HORNICKÉHO MUZEA V OSTRAVĚ

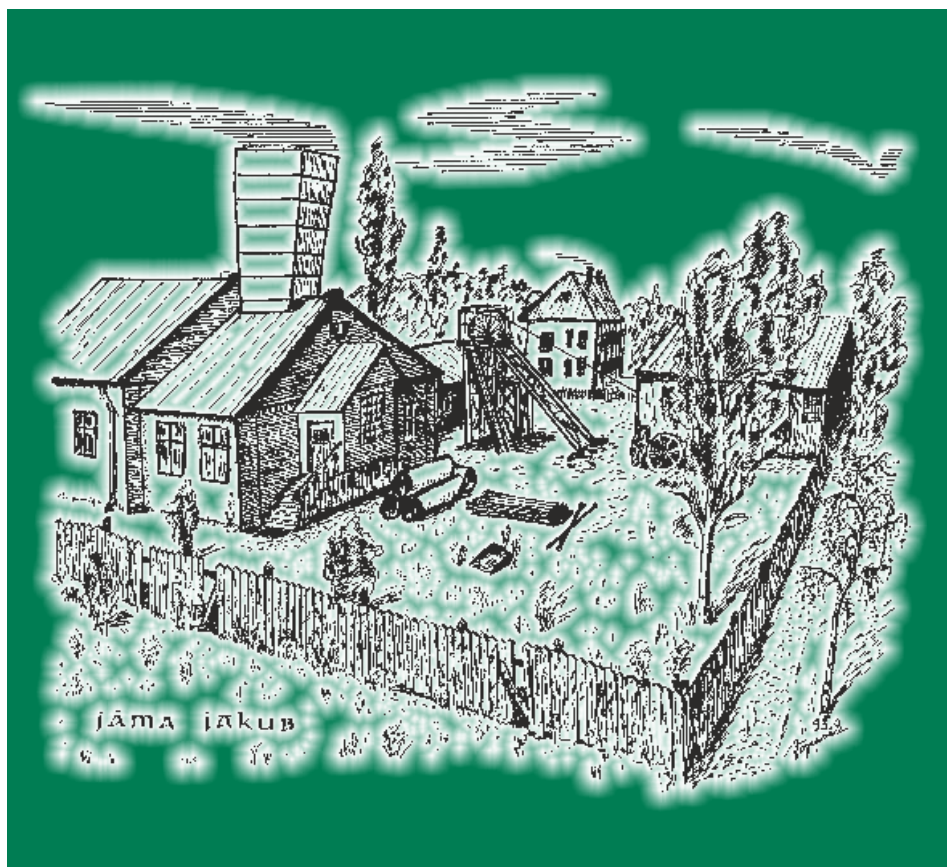

Pod Landekem 64
725 29 Ostrava - Petřkovice
IČO: 41033035, Tel. 596 131 847, 596 131 804

HORNICKÝ ZPRAVODAJ

IV. čtvrtletí 2014

OBSAH

3

Vzpomínka na Ing. Stanislava Vopaska

J. Klát: V Ostravě skončila před 20 lety těžba uhlí

O. Kochan: Počátky kutání uhlí v Petřvaldě

J. Vincenec: Od havárie ve výdušné jámě PG II Dolu Prezident Gottwald v Horní Suché uplynulo 40 let

L. Bardoň: První horní škola v Ostravě vznikla před 160 lety

J. Minka: Solný důl v Hallstattu

L. Kajzar: Krojování horníci ve Stonavě oslavili 100 let svého trvání

J. Grygárek: Úspěšný zápas o život speleologa v německém podzemí
Lékaři o kutilech

Blahopřání jubilantům

Za Ing. Jiřím Jagošem

K. Slíva: Řeka Odra už nebude v Koblově škodit

K. Slíva: Čína uzavře letos 800 malých uhelných dolů

K. Slíva: Stavba nového Panamského průplavu – dílo globálního významu

J. Grygárek: Další vydané publikace

J. Grygárek: Výzva pro naše členy – bývalé studenty VŠB v Ostravě

K činnosti Klubu v období září až prosinec 2014

Pozvánka na přednášky, besedy a akce v I. čtvrtletí 2015

Čeština je prostě dokonalá

B. Rozpondek: Jiří Agricola. Soutěžní fotografie busty

J. Gavlas: Zlaté mince České republiky 2012-2013 – dokončení

E-mail: kphmo@seznam.cz

Web: www.hornicky-klub.info

Vydává: KPHM v Ostravě předseda Ing. Petr Rojíček

Redakční rada: Prof. J. Grygárek, CSc., K. Slíva, Ing. J. Vaněk, CSc., Prof. Ing. V. Dirner, CSc.

Redakce: KPHMO, Pod Landekem 64, 725 29 Ostrava-Petřkovice, Tel.: 596 131 803, 804

Tisk: Tiskárna Pavel Všolek PROPIS, vychází 4x ročně

Příspěvky neprošly jazykovou korekturou. Za obsah odpovídá autor.

ISSN 1803-7534

V OSTRAVĚ SKONČILA PŘED 20 LETY TĚŽBA UHLÍ

V letošním roce si připomínáme 20. výročí ukončení těžby černého uhlí na území města Ostravy. Došlo k němu 30. června 1994, kdy horníci vyvezli z Dolu Odra v Ostravě-Prívozu poslední vůz černého uhlí, viz obr. 1. Tímto symbolickým aktem byla zakončena těžba uhlí na celém území Ostravy. Útlum těžby uhlí probíhal souběžně i v ostatních černouhelných revírech, a to v Plzeňském, Kladenském, Žacléřsko-svatoňovickém a Rosicko-oslavanském.

Uhlí na území města Ostravy bylo dobýváno více než dvě stě let. Jeho těžbu začal Johann Adam baron Grutschreiber v Petřkovicích už v roce 1782. Soustavná těžba probíhala od té doby až do roku 1994, kdy byla Československým státem ukončena, tedy trvala více jak dvě století, přesně 212 let.

Průběh útlumu těžby

Všechny zastavené doly v Ostravě byly v době útlumu těžby organizační součástí těžební Akciové společnosti OKD a byly soustředěny do čtyř odštěpných závodů (o. z.), viz obr. 2. Šlo o doly: Důl Jan Šverma, o. z., v Ostravě-Mariánských Horách, Důl Ostrava, o. z., v Ostravě-Slezské Ostravě, Důl Heřmanice, o. z., v Ostravě-Heřmanicích, Důl Odra, o. z., v Ostravě-Prívozu. Později byly jmenované doly organizačně soustředěny do jednoho likvidačního závodu Dolu Odra. K tomu se doplňuje, že součástí akciové společnosti byly všechny doly v Ostravsko-karvinském revíru (dočasně kromě Dolu ČSM). Akciová společnost byla ustavena 1. 1. 1991 po změně politicko-hospodářských poměrů v roce 1989. Převažující podíl majetku společnosti držel Československý stát. Později podíl vlastnictví akciové společnosti procházel majetkovými změnami.

Obr. 1 Poslední vůz černého uhlí, slavnostně vytěžený z Dolu Odra 30. 6. 1994

Obr. 2 Utlučené ostravské důlní závody OKD, a.s. (J. Šverma, Odra, Ostrava a Heřmanice) v letech 1991–1994

Příčinou nařízeného útlumu těžby byly strukturální změny národního hospodářství, jež nastaly po uvedené změně poměrů v naší republice v roce 1989 a které přinesly s sebou mimo jiné i podstatné snižování požadavků na těžbu uhlí. Z těchto hledisek vláda bývalé Československé federativní republiky rozhodla v roce 1990 usnesením č. 827/90 o strukturálních změnách a útlumovém programu v uhelném hornictví. Pak následným rozhodnutím vlády České republiky, vyhlášeném usnesením č. 267 ze dne 27. 7. 1991, byla zahájena první etapa útlumového programu neefektivních částí Ostravské dílčí pánve, tj. dolů Jan Šverma-Lokalita Svinov, Odra-Lokalita Koblov, Ostrava-Lokalita Hlubina a Zárubek. Následující hlavní část (druhá etapa) programu restrukturalizace uhelného průmyslu (útlumu) byla vyhlášena vládou ČR usnesením č. 691/92 ze dne 9. prosince 1992. Tímto usnesením byl stanoven útlum těžby uhlí a následná likvidace všech ostatních dolů v ostravské části revíru za finanční spoluúčasti státu s lhůtou provedení do konce roku 1996 (později prodlouženou do 31. 12. 1998).

Útlumový program tzv. neefektivních dolů byl v první etapě zahájen na Dole Jan Šverma, vč. lokality Svinov, Odra, včetně lokality Koblov, a na Dole Ostrava, vč. lokalit Hlubina a Zárubek. Ve druhé (hlavní) etapě programu byly zařazeny do útlumu těžby všechny zbývající ostravské doly. Ukončování těžby na nich probíhalo v obou etapách od 31. prosince 1991 do 30. června 1994.

Útlum těžby měl velmi rychlý průběh. Jako první ukončil převažující část těžby uhlí Důl J. Šverma dne 31. 12. 1991 s lokalitami Mariánské Hory, Svinov a Oderský a úplně s dotěžením zbytkových slojových pilířů metodou bez přítomnosti lidí dne 31. 3. 1992. Jako druhý byl těžebně utlumen Důl Ostrava ke dni 31. 12. 1992 s lokalitami P. Bezruč Hlubina, M. Jeremenko, Zárubek a Alexander. Třetím těžebně utlumeným byl Důl Heřmanice ke dni 30. 6. 1993 s lokalitami Heřmanice, Rychvald, P. Cingr a Oskar. Těžba na posledním čtvrtém útlumovém Dole Odra s lokalitami Přívoz, Hrušov, Koblov, Petřkovice a Vrbice byla zcela ukončena zmíněného dne 30. 6. 1994. Na tomto dole, jak je uvedeno výše, byl jako symbol zanikající hornické činnosti slavnostně vyvezen těžní jámou č. 2 na ranní směně z hlubin poslední vůz s černým uhlím. Vyvezení vozu s uhlím z dolu bylo posledním těžebním aktem nejen pro důl Odra, ale i pro všechny doly v ostravské dílčí pánvi. Slavnostní akt se konal za účasti představitelů Akciové společnosti OKD, vedení Dolu Odra, předáků odborové organizace a důlního osazenstva Dolu Odra.

V následujících letech po útlumu těžby proběhla na většině bývalých dolů v Ostravě likvidace provozních zařízení, některých objektů a těžních věží.

Pozůstatky po těžbě

Ukončení těžby uhlí na území Ostravy však nezůstalo bez následků a zanechalo mnoho pozůstatků po hornické činnosti.

Začaly se projevovat výstupy důlních plynů na povrch s některými velmi nebezpečnými následky včetně ohrožení života lidí.

V souvislosti s ní také vyvstala problematika zabezpečování starých důlních děl (jam a štol) jako komunikací pro výstup důlních plynů na povrch s možným rizikem propadání.

Problematickým pozůstatkem jsou opuštěné areály bývalých dolů, tzv. brownfields

s dalším obtížným využitím, které se staly devastujícím lákadlem pro parazitující sběrače železa, mědi i dalších materiálů a byly místem působení vandalů.

Zděděn byl značný počet odvalů důlních hlušin, vykazujících u některých z nich termickou aktivitu.

Rovněž muselo být řešeno zatápění prázdných důlních prostor v likvidovaných dolech a nutnost pravidelné čerpání důlních vod.

Nanejvýš aktuální a potřebná se stala záchrana nejvýznamnějších důlních objektů a těžních věží před likvidací jako kulturních památek hornictví pro příští generace.

Kulturní instituce v bývalých důlních areálech

V současné době se na území města Ostravy nachází několik areálů bývalých dolů, které slouží jako kulturní hornické zařízení připomínající dřívější bohatou hornickou činnost.

Velmi významným se stal areál bývalého Dolu Michal (dříve Petr Cingr) v Michálkovicích, který byl vyhlášen národní kulturní památkou. Ten má zachovalé funkční povrchové těžní a strojní zařízení a je provozován pod motivem „Posledního těžního dne od příchodu na směnu až po sjezd do dolu“.

Návštěvníky jsou velmi vyhledávány areály bývalého Dolu Anselm (dříve Eduard Urx) a bývalého Dolu Hlubina, provozované pod názvem Hornické expozice Landek Park a Hlubina.

Areál bývalého Dolu Maršál Jeremenko s existující kulturní památkou kladivové těžní věže slouží s částečným důlním provozem a důlním jámami pro pravidelné čerpání důlních vod z podzemí bývalých ostravských dolů za účelem ochrany před zatápěním a umožnění pokračování těžby v karvinské části revíru.

Závěrem lze tvrdit, že ukončením těžby uhlí došlo v historii města k mimořádnému historickému předělu, kdy Ostrava přestala být hornickým městem. Je nesporné, že právě těžba uhlí spolu s železářstvím a návažným průmyslem se zasloužila o jeho rychlý vzrůst a nebývalý rozvoj a velký rozmach Ostravy. Hornictví nesmazatelným způsobem ovlivnilo rozvoj města i jeho současnou tvář. Bývalá hornická Ostrava vyrostla až do velikosti třetího největšího města v republice o počtu obyvatel přes 300 tisíc.

Na hornictví, které stálo u zrodu a zapříčinilo rozmach města Ostravy, by se nemělo zapomínat, neboť se s jeho stopami a pozůstatky setkáváme ve tváři města každý den. Zdá se však, že oficiality města se k tradici hornictví v Ostravě na rozdíl od jiných bývalých hornických měst v republice i Evropě nehlásí.

Ing. Jaroslav Klát

POČÁTKY KUTÁNÍ UHLÍ V PETŘVALDĚ

Nacházíme se na počátku 19. století, kdy v Evropě zásluhou průmyslového rozvoje dochází k významným změnám. Po nálezů železné rudy na původním území těšínského vévodství a vzniku vysokých pecí ve Slezsku, které k tavbám rudy používaly dřevěné uhlí, začalo se používat uhlí kamenné, jako efektivnější zdroj energie. Zájem o uhlí se stále zvyšoval, zejména po založení Vítkovických železáren v roce 1828 a po napojení ostravského regionu železniční tratí z Vídně do Krakova.

Průmyslový rozvoj začal významně zasahovat do způsobu života občanů, což bylo předzvěstí i pro zemědělskou obec Petřvald. Petřvaldské panství patřilo hraběti Heinrichu Larisch-Mönnichovi, který držel rozsáhlý půdní fond. Počátkem 19. století, kdy docházelo k ekonomickým změnám, hrabě Heinrich Larisch začal tušit nové možnosti v průmyslovém podnikání, rozhodl se na svém panství v Petřvaldě hledat uhlí. Uskutečnění tohoto záměru vyžadovalo povolání odborníků se znalostmi horního měřictví, geologie a báňské administrativy. Systematické hornické školství na základní úrovni nebylo zavedeno, takže bylo nutno hledat osoby se zkušenostmi při dobývání nerostů, se znalostmi naučné hornické literatury a základních přírodních věd. Jména povolaných kvalifikovaných kádrů k ověření dobývacích možností, nejsou známy, avšak ve „Vlastivědné topografii obce Petřvald z roku 1931“ k počátku hornické činnosti, autor publikace Jindřich Karkoška uvádí:

„Část obce za kostelem, kde dříve stála první šachtice naší obce, jménem Friedrich, zvaná jest Friedrichem. Jméno své má prý po objeviteli uhlí Friedrichu Viktorinu Krušandlovi, který v letech 1835-1840 byl naddůlním na prvé naší šachtici“.

Církevní matriky v mnoha případech potvrzují popisy dávných událostí, takže k ověření uváděných skutečností využijeme tyto historické prameny:

Matrika oddaných obce Karviné dne 17. října 1837 uvádí, že byl uzavřen sňatek mezi Friedrichem Viktorinem Krušandlem, stáří 27 let, poddůlním z Petřvaldu a Julií Flamme, stáří 21 let, dcerou naddůlního Heinricha Flammeho. Sňatkem došlo ke spříznění rodu Flamme z Karviné a Krušandlova rodu z Petřvaldu. Bližší podrobnosti o rodu Flamme nebyly dohledány, ale v popisu generálního sekretáře Larischových dolů v Karviné Martina Stanieka, majitele „Zlatého záslužného kříže“ v části personálního obsazení karvinských dolů je uváděn naddůlní Johann Flamme. Rodinný vztah Heinricha Flammeho, otce Julie, provdané Krušandlové a Johanna Flammeho nebyl potvrzen, ale okolnosti jako shodná příjmení, hornická profese a lokalita hornického působení to naznačuje.

Další záznam, opravňující tvrzení Jindřicha Karkošky ve „Vlastivědné topografii“, rovněž nabízí rodná matrika obce Petřvaldu, která praví, že dne 28. 6. 1838 se narodil Friedrich Viktorin Krušandl. Ze záznamu vyplynulo, že otec a novorozený syn vlastní shodná jména i příjmení – Friedrich Viktorin Krušandl. Opakující se křestní jména již u třetí generace rodu bylo projevem úcty ke svým předkům a zachování rodinné tradice.

Jméno Friedrich je staroněmeckého původu a významově se předkládá jako „Mírumilovný vládce“, nebo „Soucitný vůdce“. Výskyt jména Friedrich v církevních matrikách Slezska je výjimečný, což potvrzuje, že rod Krušandl pochází z německých oblastí. Jméno Viktorin je latinského původu a znamená „Vítěz“ nebo „Dobyvatel“. Výskyt jména a jeho podoby Viktor, Viktorie v 19. století ve Slezsku je poměrně častější.

Otec novorozence je uváděn jako „herrschaftlicher Untersteiger“ v překladu „panský poddůlní“ a s dodatkem o jeho činnosti ve štole. Tento popis tomu odpovídá, neboť v roce 1838 bylo právě započato s ražbou Martinské štoly. Matkou je uváděna Julie, rozena Flamme. K narození došlo v domě petřvaldské vrchnosti č. p. 39, který byl znám jako „Bleich“ – bělidlo. Objekt se nacházel u petřvaldského potoka pod Dolním dvorem na louce, která sloužila k bělení věhlasného petřvaldského plátna.

Další matriční záznamy narození nacházíme v letech 1840, 1842 a 1843, ze kterých vyplynulo, že se jednalo o narození mladších sourozenců Friedricha Viktorina Kruschandla /1838/. Jejich otec od roku 1840 již je uváděn jako Steiger-důlní dozorce. Lze konstatovat, že dorozumívající a výrazové prostředky prvních petřvaldských horníků jako šichta, štajgr, halt, štreka a další germanizmy jsou i dnes srozumitelné a nadále používány.

Báňský znalec V. Jičínský v personálním seznamu dolu Evžen hovoří o úmrtí naddůlního Friedricha Viktorina Kruschandla v roce 1840, čímž došlo k tomuto zjištění. Zemřelý byl zřejmě nejstarším členem rodu Kruschandl, který se podílel na prvopočátcích hornického průzkumu a na ražbách jam Bedřich a Martinské štoly. Z toho dále vyplynulo, že ražbu Martinské štoly v roce 1841 dokončil poddůlní Friedrich Viktorin Kruschandl mladší, zřejmě jeho syn, neboť jeho otec před dokončením tohoto významného důlního díla zemřel.

Zahájení uhelného průzkumu je datováno rokem 1830, kdy byly započaty ražby kutacích jam. Nesly jména jako Karel, Stavidla, Jindřiška a rovněž čísla římské a arabské abecedy. V dalších letech uhelný průzkum se rozšířil o jámu Florentinu, Marii a Friedrichschacht. Právě poslední jmenovaná jáma vstoupila do petřvaldské hornické historie, neboť vydala svědectví o existenci uhlí na území obce Petřvald (obr. 1, 2). Po nálezci uhlí jáma byla pojmenována jako Friedrichschacht, avšak petřvaldská veřejnost tuto lokalitu s přilehlou hornickou kolonií ji pojmenovala „Fydrychem“.

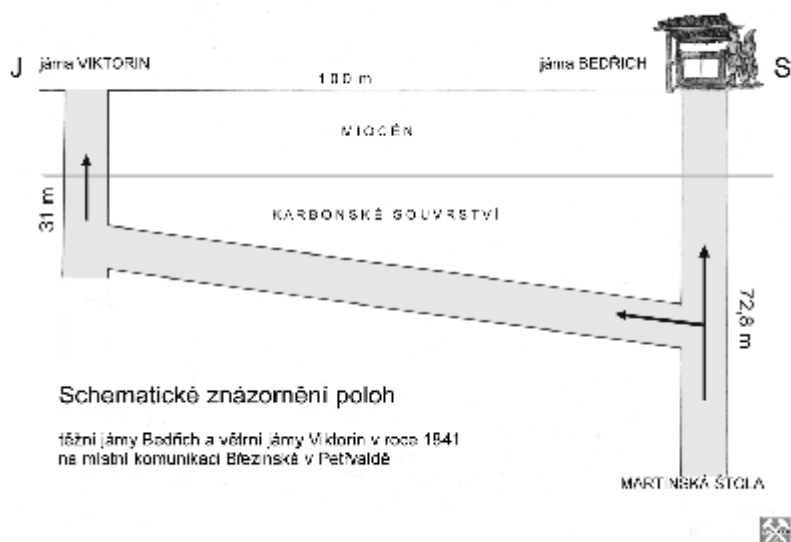
Obr. 1 Jáma Bedřich na Březinské ulici
ve virtuálním znázornění autora článku

Obr. 2 Březinská ulice v Petřvaldě, na které
byla v jámě Bedřich v roce 1835 nalezena
první uhelná sloj jménem Barbora

Po nálezu uhelné sloje požádal hrabě Heinrich Larisch-Mönnich o udělení propůjčky důlní míry. Ta mu jménem Jacob v zápětí byla udělena a stala se základem důlního pole Jindřichovo štěstí. Po nález sloje Barbora, nacházející se 39 m pod povrchem, došlo k nález dalších uhlonosných vrstev, takže investor po sedmiletém průzkumu získává přehled o uložení náhorní polohy uhelného ložiska. Přistupuje k odvážnému investičnímu záměru, když v roce 1838 do předmětné části důlního pole nechává vyrazit odvodňovací štolu. Štola ústila v obci Rychvald do místního potoka a směřovala do jámy Bedřich v obci Petřvald. Byla pojmenována jako Rychvaldská, později nesla název Martinská a její délka činila 2713 metrů. Lze se domnívat, že byla přejmenována na počest generálního sekretáře Larischových dolů Martina Stanieka, nositele Zlatého záslužného kříže s korunou, udělovaného od roku 1850 rakouským císařem Františkem Josefem I. civilním osobám za zásluhy o rozvoj průmyslu. Z povrchu do štol bylo vyraženo 13 světlíků, kterými byla těžena hornina a dopravován důlní materiál. Štola začala sloužit jako přirozený větrný úvod a plnila funkce odtokové stoky. Byl uplatněn báňský předpis, který stanovil minimální světlost díla, aby odpovídal nárokům plynových poměrů a fárajícímu dozoru.

V roce 1841, po dokončení ražby Martinské štol, nacházíme v evidenci hlavních důlních děl, ústících na povrch OKR k 9. 9. 2002 záznam o ražbě větrní jámy Viktorin (obr. 3) o hloubce 31 metrů. Nacházela se 100 metrů jižně od jámy Bedřich a lze s určitostí předpokládat, že v podzemí byly napojena na jámu Bedřich. Větrná jáma Viktorin byla součástí projektu štolového dobývání v důlním poli Jindřichovo štěstí a její spojení s jámou Bedřich mělo zlepšit klimatické podmínky pro předpokládané štolové dobývání.

Martinská dědičná štola svým významem patřila mezi přední díla v ostravsko-karvinském revíru a je přesvědčivým dokladem hornických dovedností prvních petřvaldských horníků. Projekt štoly nezůstal zachován, ale při pátrání členů Klubu přátel hornického muzea v Petřvaldě po dokladech, týkajících se počátku hornické činnosti, byl nalezen zajímavý dokument. Jednalo se o původní pohlednici obce Petřvaldu asi z roku 1892 (obr. 4), která znázorňovala dominantní objekty v obci, jako kostel sv. Jindřicha, jámu Evžen a jámu Albrechtschacht. V horní části pohlednice se nacházela nenápadná kresba výškového oblouku s vyzděným vchodem do zalesněného svahu. Kresba naznačila, že se jedná o vchod do podzemí. Hornický ráz pohlednice doplnila nadpřirozená postava permoníka, který v pohádkovém světě je představován jako přítel horníků a uznávaným odborníkem v díle důlním.

Od zahájení uhelného průzkumu uběhlo již více než 180 let a proměnou krajiny byly téměř zahlazeny všechny stopy prvních hornických prací. Avšak přes veškeré lidské zásahy do krajiny, jako kácení lesa, nová výsadba a terénní úpravy, v původní podobě zůstala zachována jedna z prvních kutacích jam v Petřvaldě. Před několika lety, při lesních pochůzkách členů Klubu přátel hornického muzea v Petřvaldě v lese Gurňák bylo nalezeno vyzděné zaústění kutací jámy a podle evidence hlavních důlních děl, ústících na povrch OKR k 9. 9. 2002 nese pořadové číslo 3. Vnitřní průměr jámy činí 380 cm a cihlové zdvo je dosud ve velmi dobrém stavu, což svědčí o kvalitní práci tehdejších razičů. Projektant jámy v roce 1831 určil její výhodnou polohu u lesní komunikace vedoucí z obce Petřvald do obce Rychvald, která patřila hraběcímu panství. Jámě s pořadovým číslem 3 byla přisuzována budoucnost, což dokazuje její cihlová vyzdívka se zapuštěnými ocelovými tyčemi pro ukotvení stabilního těžního zařízení (obr. 5).

Obr. 4 Pohlednice obce Petřvaldu
z let 1890-1894

Obr. 5 Ohlubeň jámy č. 3 z roku 1831
v Petřvaldě v lese Gurňák

Charakteristika kvartérního nadloží, ležící nad karbonským souvrstvím před ražbou jámy 3 nebyla známa, neboť systematický geologický průzkum v Petřvaldě nebyl do roku 1858 prováděn. Z ražby nedaleké kutací jámy již vyplynulo, že kvartérní souvrství je složené z hlín a zvodnělých písků a toto varování se naplnilo při ražbě jámy 3. Ražba kutací jámy v hloubce 37,5 metrů pro průval zvodnělých písčitých sedimentů-kuřavky byla zastavena. To znamenalo, že došlo k narušení těsnicí vložky mezi zvodnělým kvartérem a produktivním karbonem. Vysoké náklady a neznalost účinných metod, jako průchod zvodnělým horizontem, rozhodly v této oblasti obce o zastavení hornických prací.

V dalším uhelném průzkumu sloj Barbora byla nalezena i v jámě Florentina, 1600 metrů vzdálené od jámy Bedřich. V předstihu se již razila hlubinná jáma Jindřich, která v roce 1844 dosáhla hloubky 400 m a naznačila počátek hlubinné těžby v petřvaldské dílčí pánvi.

Od zahájení uhelného průzkumu uběhlo již mnoho let. Proměnou krajiny se vytrácejí stopy původních hornických prací a podobně se tak děje i v myslí široké petřvaldské veřejnosti. Z paměti se nám vytrácejí podoby těžních věží, šachetních objektů i osob, na kterých závisel chod petřvaldských šachet. Hornická činnost v Petřvaldě mnoha generacím poskytovala sociální zázemí a byla ukončena vyvezením posledního vozíku s uhlím na Dole Julius Fučík 1 v roce 1998 (obr. 6). Vracím se k počátkům hornické činnosti o mnoho let zpět a zároveň vyslovuji uznání prvním petřvaldským horníkům. Nebyli to jen Krušandlové, kteří prováděli počáteční geologický průzkum a našli uhlí, ale byli to rovněž i prostí lidé z blízkého okolí i vzdálených krajů, kteří se přičinili o rozvoj hornictví v Petřvaldě.

Obr. 6 Poslední vozík s uhlím na Dole Fučík 1

Použité prameny:

1. Janků, P., Kochan, O., Pavelek, D.: *Martinská štola-petřvaldské unikum. KPHMO, Edice Hornictví včera, dnes a zítra (2), 2005*
2. Kochan, O.: *Počátky dobývání v Petřvaldě. KPHMO, Edice Hornictví včera, dnes a zítra (4), 2007*
3. *Církevní matriky petřvaldské a karvinské farnosti*
4. Kochan, O.: *První petřvaldští horníci. Uhlí-Rudy-Geologický průzkum č.3/2014, s. 14-17*

Otakar Kochan

OD HAVÁRIE VE VÝDUŠNÉ JÁMĚ PG II DOLU PREZIDENT GOTTWALD V HORNÍ SUCHÉ UPLYNULO 40 LET

Výdušná jáma PG II (obr.1, 2) sloužila za provozu dolu pro těžbu hlušiny, dopravu základky, materiálu a jízdě lidí. Stvol jámy o průměru 5 m byl vyztužen tybinky a zdívmem a vyhlouben do úrovně 650,3 m, do jámy byla zaústěna čtyři patrová náraziště.

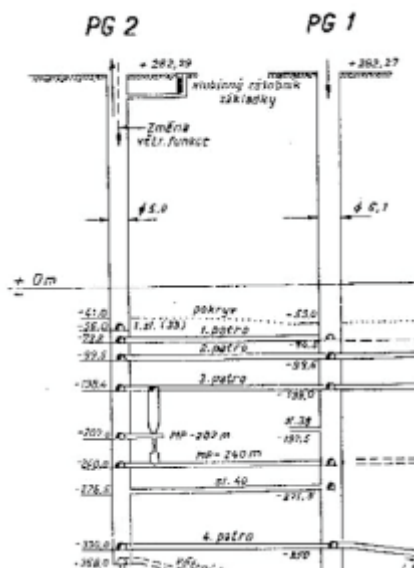
Jáma byla velmi mokrá až do hloubky 300 m, voda se značnou salinitou prosakovala výztuží a byla zachycována do odvodňovacích žlábků a sváděna potrubím do sběrné nádrže na 1. patře, odkud byla čerpána na povrch do solivaru, kde se z ní odpařováním získávala známá darkovská sůl.

K těžení se používal dvoububnový těžní stroj s průměrem bubnu 4000 mm a šířce 1600 mm, poháněný asynchronním motorem o výkonu 1 MW s provozním napětím 6 kV. Dvouetážové těžní klece o celkové výšce 5,2 m určené pro dopravu 28 osob nebo čtyř vozů hlušiny či uhlí byly zavěšeny na laněch o průměru 37,5 mm. Povolena rychlost při těžbě a řádné jízdě lidí byla 10 m.s-1.

Dřevěné lepené průvodnice o rozměrech 140 x 180 mm byly v jámovém komínu v dobrém technickém stavu. Rohové vedení klece přes náraziště bylo tvořeno konstrukcí z úhelníků a bylo zachyceno na ocelové konstrukci jámových stolic na jednotlivých nárazištích.

Obr. 1 Oběh vozů a závěsná doprava u jámy PG 2, 80. léta 20. století

Obr. 2 Schéma jam

K tragické nehodě došlo dne 12. září 1974 v 6 hodin 19 minut v době řádné jízdy při dopravě pracovníků ranní směny do dolu. Jízda, při níž došlo k havárii, byla čtvrtou jízdou od započetí řádné jízdy v 5.50 hodin. Před započetením kritické jízdy připustil nárážeč a dohlížitel jízdy, aby do spodní etáže nastoupilo 21 osob (povolený počet byl 14). Po návštěvě k jízdě uvedl strojník těžní stroj do chodu a klec sjížděla rychlostí 10 m.s-1, zatímco druhá klec, prázdná, vyjížděla ze čtvrtého patra.

Když klec sjela asi 250 m, uslyšel strojník zadunění a na rychloměru zpozoroval nadměrný pokles rychlosti. Proto ihned zastavil chod těžního stroje. Vzápětí telefonoval nárážeč z náraziště 38. sloje a sdělil, že klec přejela přes náraží a těžní lano je utrženo. Prázdná klec jedoucí vzhůru zůstala stát podlahou spodní etáže 5 m nad nárazištěm druhého patra.

Těžní klec s lidmi sjela až na nárazníkový rošt ve volné hloubce jámy pod úroveň čtvrtého patra, ačkoliv brzdňý mechanismus byl částečně v činnosti.

Při nárazu klece na nárazníkový rošt byla spodní etáž klece značně deformována a její výška byla pouze 80 cm. Velké štěstí bylo, že den předtím byla odčerpána voda z jámové tůně, jinak by byly následky neštěstí ještě horší. Z 34 pracovníků jedoucích v kleci utrpělo osm smrtelné zranění, 22 bylo těžce zraněných a čtyři byli poraněni lehce.

K utržení lana došlo ve 256,5 m od úvazku a klec ujela brzděným volným pádem až k nárazníkovému roštu dráhu o délce 390 m. Záchyty působily po dráze 102,6 m, utržený konec lana však dále zachytával o jámovou výstroj, čímž napínal mechanismus záchytů, které pak uvolňoval ze záběru. Z tohoto důvodu se lano v jámovém komínu přetrhlo ještě jednou.

Šetření prokázalo, že příčinou přetržení lana bylo nadměrné snížení nosnosti lana v místě působení hluboké koroze drátů vlivem silného agresivního prostředí v jámě, ale také přímým účinkem agresivní mineralizované vody sodnochloridového typu, která v jámě smáčela lano.

V souvislosti s touto tragickou nehodou bylo zjištěno porušení bezpečnostních předpisů a instrukcí pro nárážeče a dohlázele při řádné jízdě lidí, instrukce pro pracovníky pověřené prohlídkou a údržbou jam a těžních zařízení.

Mezi postiženými byla například téměř celá ranní parta razičů předáka Machů. Někteří ze zraněných z horní etáže sami vylezli na čtvrté patro. Například V. Zajíček se zlamanýma nohama a revírník B. Kocur, přestože měl poraněnou páteř, volal ihned informaci dispečerovi o celé události.

Seznam obětí neštěstí:

**Hlinka Lubomír
Melichar Josef
Machů František
Bohm Miroslav**

**Kluziok Josef
Kubaczka Jan
Božon Miroslav
Šadlák Jan**

ČEST JEJICH PAMÁTKE

Většina zraněných po vyléčení pokračovala v práci na šachtě zejména v úseku renovace v poli služeb.

Žijící účastníci této tragédie se u příležitosti jejího výročí setkávají a s odstupem doby si říkají parašutisti (obr. 3)

Letošní setkání se uskutečnilo v rámci Dne horníků Klubu důchodců Dolu František 4. září v Dělnickém domě věnovanému právě jubileu této události. Na ohlubeň nyní zlikvidované jámy PG II pak byla umístěna pamětní deska (obr. 4)

Obr. 4 Pamětní deska

Obr. 3 Setkání „parašutistů“ v roce 1994 v Kulturním domě v Horní Suché

Ing. Jan Vincenec

Foto V. Novák, Ing. J. Vincenec

PRVNÍ HORNÍ ŠKOLA V OSTRAVĚ VZNIKLA PŘED 140 LETY

První zprávy o vzniku horní školy v Ostravě se datují na konec 19. Století, kdy dochází k rozmachu průmyslu na Ostravsku. Buduje se železárenský a plynárenský průmysl, je dobudována Severní Ferdinandova dráha a Báňská revírní dráha, rozvíjí se těžba uhlí. Chybí však školení důlní technici, kteří v té době jsou vzděláváni v Příbrami, na Slovensku v Banské Štiavnici nebo ve Wieliczce v Polsku. V dolech nejsou dodržovány bezpečnostní předpisy, dozorců je málo, těžba náročná, ale nedokonalá, dochází k častým důlním neštěstím. Rodí se myšlenka založit v Ostravě vlastní vzdělávací zařízení pro výchovu technického dozoru.

Obr. 1 První budova horní školy na Nádražní ulici čp. 535

A tak 22. 12. 1871 tehdejší rakouský ministr orby rytíř Chlumecký na návrh těžaře Hynka Vondráčka schvaluje první stanovy budoucí horní školy. Pro nedostatek učitelů a vyučovacích místností dochází k zahájení vyučování až od 25. 9. 1874 v domě čp. 535 na Nádražní ulici, situované proti budově současné Komerční banky. Ředitelem byl jmenován báňský inženýr Josef Hýbner. Škola byla zpočátku dvouletá s tím, že žáci byli přijímáni vždy až po dvou letech a učební plán byl velmi jednoduchý. V prvním ročníku počty a měřictví, geologie a všeobecné strojírenství, v druhém ročníku hornictví, hornopolicijní předpisy, základy důlního měřictví, kreslení a čtení důlních map a hornické strojírenství. Od roku 1892 je uplatňována zásada, že definitivní důlní dozorce může být potvrzen jen po absolvování horní školy.

Od roku 1897 byla škola rozšířena na dvojtřídní. Pro přijetí do 1. ročníku je od roku 1903 předepsán přípravný kurs nejdříve pětiměsíční, později osmiměsíční. Zpočátku se vyučovalo jen dopoledne do 10 hodin, aby žáci mohli stihnout odpolední směnu. Od

roku 1912 jsou žáci již zproštěni práce na závodech a ušlý výdělek je jim přiměřeně nahrazován. To umožnilo každodenní vyučování a rozšíření učebních osnov.

Škola se rozrůstala, počet žáků se zvyšoval, vyučovací doba se prodlžovala, což vše vedlo k úvaze vybudování vlastní školní budovy. A tak v letech 1912 – 1913 je postavena dvouposchoďová budova a nazvaná „Horní škola – Bergschule – Szkola górnicza“. Budova – i když přestavěná – stojí dodnes na nábřeží řeky Ostravice vedle budovy soudu. Školní rok 1913 – 1914 tak již začíná v nových prostorách.

O rok později vypukla 1. světová válka. Školu zabírá vojenská správa, která v ní ve 2. poschodí zřizuje lazaret, suterén pak slouží jako márnice. Po válce sídlí ve škole francouzsko-japonsko-italská demarkační komise, která vytyčovala hranice mezi ČSR a Polskem.

Výuka pokračovala i během války. Po jejím skončení je přijetí do školy podmíněno nejméně dvouletou předběžnou praxí a povinnou prázdninovou praxí v podzemí mateřských podniků. Na místo ředitele Hübnera nastupuje v roce 1919 na krátkou dobu JUDr. a dr. mont. Miroslav Rybák, kterého v roce 1921 nahrazuje Ing. Karel Šváb z Revírního báňského úřadu. Školu vede celých 18 let a jako učitel-praktik předával žákům své bohaté zkušenosti a zasvěcoval je do všech novinek v hornickém průmyslu.

Těsně před 2. světovou válkou nastupuje do funkce ředitele školy Ing. Vojtěch Sládeček, ale po okupaci je suspendován a do vedení školy je dosazen německý dipl. Ing. Schneider. A nastává doslova doba temna. Vyučovacím jazykem se stává němčina (žáci nesměli mluvit česky ani o přestávkách), ve třídách jsou hlídání tzv. klasenführery, někteří žáci byli zatčeni přímo ve vyučování. Několik zbylých českých učitelů se přesto schází se svými žáky, půjčují jim české texty přednášek, vysvětlují nesrozumitelné výrazy.

Po válce se znovu ujímá funkce ředitele Ing. Vojtěch Sládeček a po něm od roku 1946 Ing. Antonín Špaček. Nastupují čeští učitelé. Nastává doslova hlad po důlních technicích, protože na všech závodech revíru byli odvoláni všichni němečtí dozorcí. Revírní báňský úřad dává na přechodnou dobu souhlas se zřízením „kurzu nadkopních“, kde byli vybírání schopní havíři, kteří po přezkoušení z důlních bezpečnostních předpisů jsou pověřeni funkcí dozorců na důlních pracovištích. Tyto kurzy probíhaly až do roku 1956.

Od školního roku 1949/50 je studium prodlouženo na čtyři roky a končí maturitou. Nový název „Vyšší horní škola při n.p. OKD v Ostravě“ znamená, že stále je to škola podniková, ale již se objevují první hlasy žádající převod školy pod státní správu.

Po Ing. Špačkovi přichází do funkce ředitele Josef Škuta, dosavadní ředitel soc. odd. OKD, který byl odchovancem staré horní školy a dlouho pracoval jako důlní měřič v dolech OKR. Školu řídil až ro roku 1954, kdy tato přešla pod státní správu s názvem „Průmyslová škola hornická v Ostravě“. Od založení školy až do roku 1954 zde bylo vyskoleno 3038 středních důlních techniků.

Od roku 1954 je tedy škola pod státní správou a jejím ředitelem se stává Ing. Vladimír Vančura, který stojí před řadou naléhavých úkolů. Počet důlních provozů rychle roste a zvyšují se požadavky na nové středně-technické kádry a na jejich počet. Stará školní budova již nestačí. Nedostatek místa byl tak velký, že se vyučovalo na tři směny (dopoledne, odpoledne a na večerní škole), a to na mnoha místech v Ostravě: ve stávající budově, dále

pak ve škole na Pobialově ulici, na učilišti v Mariánských Horách, na základní škole na ulici 30. dubna. Večerní škola měla elokované třídy na Hlavní báňské záchrané stanici a na Vědecko-výzkumném uhelném ústavu v Ostravě-Radvanicích, učilo se v Orlové a Karviné. Tělesná výchova, která byla ve státní škole zavedena, se prováděla ve čtyřech různých tělocvičnách. Je neuvěřitelné, jak se vše dalo skloubit, aby výuka řádně probíhala. Učitelský sbor měl v roce 1955 dvacet tři stálých a 43 externích učitelů. A to před školou stojí navíc zavádění nových studijních oborů.

Ing. Vančura se velmi zasadil o rozšíření výukových prostorů (obr. 2). Byla provedena rozsáhlá přístavba školy, kde byla řada učeben, laboratoří, kabinetů, součástí byla i velká aula. Na vše pak navazuje domov mládeže pro 240 žáků s kuchyní a jídelnou. V roce 1967 – deset let po první přestavbě, je pak dokončena i výstavba nové víceúčelové sportovní haly, na jejímž otevření mají velkou zásluhu i učitelé tělesné výchovy Zdeněk Beneš a Čestmír Sedliský. Ve večerních hodinách slouží hala sportovcům Baníku Ostrava, koná se zde i řada mezinárodních sportovních utkání.

Obr. 2 Nová školní budova Průmyslové školy hornické na Kratochvílově ulici je z roku 1960

Vzhledem k tomu, že na školu byli přijímáni i nevyučení žáci, byla od roku 1959 zavedena výuka praktického výcviku v nově vybudovaném mechanizačním středisku v prostorách Délu Jan Maria, o jehož výstavbu, vybavení i organizaci výuky se pečlivě staral vedoucí střediska Bořivoj Rampír. Důlní praxe pak probíhala na jednotlivých dolech pod dohledem mistrů praktického výcviku, kde žáci procházejí organizovaně všemi povrchovými i důlními pracovišti.

Jaké formy studia a obory byly na škole?

Žáci měli možnost studovat ve studiu denním, večerním, dálkovém, externím a výjimečně i formou samostatných externích zkoušek pro absolventy jiných středních, příp. i vysokých škol.

Nosným studijním oborem bylo Dobývání ložisek uhelných – i když osnovy procházely různými úpravami, zejména s ohledem na typ studia a skladbu žáků (vyučení s praxí i bez ní, absolventi základních škol apod.). Podle nároků podniků pak postupně vznikají i zanikají další studijní obory: Výstavba dolů, Důlní mechanizace a elektrifikace, Strojírenství, Geologický průzkum, Důlní měřictví, Úprava užitkových nerostů (zde byly poprvé na škole přijímány i dívky), Zařízení silnoproudé elektrotechniky. Přechodně je zavedeno tzv. mistrovské studium bez maturity pro vybrané pracovníky OKR (trvalo 2 roky) a také dvouleté studium pro absolventy jedenáctiletých středních škol. Nechyběly i řekněme kuriózní typy studia, např. studium pro vybrané pracovníky Báňských projektů v Ostravě, kteří ač měli i vysokoškolské vzdělání jiného oboru, byli vedením podniku vysláni ke studiu hornické průmyslovky (v dálkovém studiu), což mělo zkvalitnit práci projektantů, kteří většinou projektovali pro důlní podniky. Na škole také proběhlo večerní studium fotbalistů ligového Baníku Ostrava, z nichž mnozí maturovali a měli velmi kladný postoj ke studiu. Známa jsou jména Mokrohajský, Rygel, Chlopek, Duhan atd.

Měnilo se i složení žáků – od vybíraných zaměstnanců v počátcích studia, přes žáky absolvující přípravku, k vyučeným žákům i žákům přímo z osmiletých škol až k žákům, kteří po absolvování osmileté školy nastoupili do 1. ročníku pětiletého studia, kde se současně vyučili na učilišti a maturovali na hornické průmyslovce. S tím souvisela i délka studia – od dvouletého přes tříleté pro vyučené, čtyřleté pro vyučené i pro nevyučené uchazeče až k již zmíněnému studiu pětiletému. Ve studiu při zaměstnání to bylo tříleté studium s možností dvouleté nástavby s maturitou – to bylo časem převedeno na pětileté studium zakončené maturitou. V dálkovém studiu pak převažovalo tříleté studium pro absolventy středních škol.

V roce 1990 se na dva roky stává ředitelem školy Ing. Jindřich Kotala. To už ale pokračuje útlum hornictví, ostravské doly končí svou činnost, nejsou požadavky na další důlní techniky a hornické obory se již neotevírají. Škola mění název na „Střední průmyslovou školu“. V roce 1992 je do funkce ředitele vybrán Ing. Dušan Pauček, dochází pak ke spojení se střední průmyslovou školou elektrotechnickou v Ostravě-Porubě a nastupují nové obory – výpočetní technika, elektronické počítačové systémy, geodézie a další. To už je ale jiná kapitola.

Podle dostupných pramenů zpracoval
Ladislav Bardoň

SOLNÝ DŮL V HALLSTATTU

Obec Hallstatt leží na západním břehu Hallstattského jezera v Solné komoře Rakouska v nadmořské výšce 508 m a má 1 200 obyvatel. Jezero je dlouhé 8 km a 2 km široké, největší hloubka je 125 m. Ve zdejší katolickém hřbitovním kostele je uloženo 1 200 lebek ve vrstvách, z toho přes 600 je pomalovaných. Tato oblast byla osídlena před 4 500 lety.

V roce 1846 narazil důlní inspektor Johann Georg Ramsauer na dvě kostry s bronzovými ozdobami. Později vykopal pozůstatky dalších sedmi mrtvých. Své nálezy ohlásil do Vídně, odkud dostal povolení k dalším vykopávkám. Během devatenácti let odhalil 993 hrobů s asi 6000 nalezenými předměty (jehlice, spony, náušnice, náhrdelníky, bronzové kotle, vázy, mísy). Díky nálezům bylo celé historické období označeno jako kultura hallstattská. Celkem bylo nalezeno 3000 hrobů s 20 000 nalezenými předměty.

Nejvíce se Hallstatt proslavil těžbou soli. Je zde nejstarší solný důl. Těžba probíhala v dřívějších dobách povrchově. Byly dolovány kusy soli, které zde nosiči nosili v kožených vacích přes rameno. Váha byla asi okolo 45 kg. Některé kusy byly používány jako sůl pro zvířata, samozřejmě většina kusové soli byla dále zpracována.

Sůl z těchto dolů proudila i do Čech, a to po solných stezkách přes Šumavu.

Nejstarší stezkou byla ta, která vedla právě z Hallstattu. Sůl se dopravovala po Hallstattském jezeře do řeky Traun a přes Traunsee jezero dále po řece až do Dunaje a do Lince. Zde se překládala a šla tzv. solnou cestou přes Freistadt, Wulowitz, Dolní Dvořiště do Českých Budějovic. Pro urychlení dopravy byla zbudována Koňská železnice, první v Evropě, z Českých Budějovic do Freistattu.

Cesta do nyní prohlídkového solného dolu vede od parkoviště u jezera po asfaltové silnici k pozemní lanovce, která s námi překoná značné převýšení. Důl se totiž nachází ve výšce nad 838 m.n.m. Lanovka vede k výtahu, kterým vyjedeme na most, který vede k vyhlídkové restauraci, s krásným výhledem na jezero a část Hallstattu. Potom vystoupáme ještě 200 m ke vstupní budově do dolu. Zde se dostane oblek na fárání a mluvící audio přístroj (Audio-guide in cz) a představí se nám mladá průvodkyně v hornickém kroji. Ta nás zavedla po schodišti do výše položené štol. Před vstupem jsme se dozvěděli, že jsme na nejstarším solném dole na světě, kde se sůl těží již 7 000 let!

Při procházení štolou jsme viděli různé způsoby budování: dřevěnou výztuž D8 spojanou na zub, stropnice stojka,

TH výztuž, vyztužování betonem a také svorníkovou, hlavně tam kde byly otevřené velké plochy.

Procházeli jsme přes pohřební pole, kde jsme slyšeli o „muži v soli“. Byl objeven hluboko v Hallstattských dolech v roce 1734 a nakonzervován tak dokonale, že byl zachován výraz tváře, záhyby kůže i zbytky vlasů. V místě nálezů se našly i nádoby, nástroje a ozdoby, které patří do doby keltské. Muž byl bohužel odkryt v nevhodnou dobu, kdy věda ještě neuměla tento jedinečný nález zachovat. Místní lidé dodnes věří, že byl pohřben na neznámém místě.

Do nižších částí dolu jsme se dostali pomocí speciální skluzavky. Ve dřevěném korytě jsou umístěny uprostřed spojované klády, na které se fáráji obkročmo posadí a zvednutím nohou se spustí rychlostí kolem 30 km/hod dolů, kde se na rovině zastaví. Čím větší váha tím větší rychlost. Za sebou sedící mohou jet maximálně čtyři osoby. Na druhé nejdelší skluzavce jste vyfoceni a je vám změřena rychlost. Je to unikátní fárání a kdo se mu chce vyhnout, musí pěkně po schodech vedle skluzavky po svých.

Těžba v současnosti je prováděna vrtly, do kterých se vhnání horká voda, a když roztok soli s vodou dosáhne 90% soli, pak je čerpán z vrtu a vysušená sůl může být různě zbarvena, podle příměsí různých hornin. Při obsahu železa, s hnědo červeným zabarvením. Čištěním není problém získat úplně bílý konglomerát soli.

Na dobývkách jsme byli seznámeni nejen se současným způsobem získávání soli, ale také s historickými způsoby její těžby ve starých časech Hallstattu.

Na závěr jsme nasedli na kladiny za sebou v celku spojené na podvozcích na kolejích a důlní lokomotiva nás po kolejích vyvezla na denní světlo.

Horní údolí Hallstattu

V Hallstattu horníci kdysi žili v Horním údolí, dnes lanovkou Salzbergbahn se do něj dostanou za pár minut. Nový panoramatický výtah a vyhlídkový most dopřeje návštěvníkům proslulý výhled na kulturní dědictví obce Hallstatt, jezero i okolní hory.

Navíc si lze prohlédnout tematickou stezku přes pohřebiště, dvě výstavy a „ukázkový hrob“.

V okolí Hallstattu se nachází ještě solná šachta u jezera Altaussee a má stejný název.

Fáral 18.6.2014

Ing. Jaroslav Minka

KROJOVANÍ HORNÍCI VE STONAVĚ OSLAVILI 100 LET SVÉHO TRVÁNÍ

Původně Hornické sdružení, pak Kroužek krojovaných horníků, dnes – na základě rozhodnutí poslední výroční členské schůze Spolek krojovaných horníků při obci Stonava (dále jen SKH) oslavili v letošním roce významné jubileum – 100 let od svého založení. Hlavním cílem spolku vždy bylo a je i nyní úsilí o dodržování hornických tradic a folkloru.

Z 30 zakládajících členů byl 22. března 1914 zvolen prvním předsedou Jan Trombík. V průběhu let se pak v této funkci vystřídal deset předsedů, jedenáctým je od 6. června 2010 současný předseda Ladislav Kajzar. Klubový hornický znak uvádí obr. 1.

Na dřívějším hornickém klubovém praporu (obr.2) zapracoval zub času natolik, že právě na naše stoleté výročí jsme díky štědrosti sponzorů mohli nechat vyrobit nový prapor (obr.3), i když ten původní ještě na některé akce používáme.

V duchu starých hornických tradic našich dědů a otců ve své činnosti dále pokračujeme. V duchu odkazu svaté Barbory, patronky horníků, se každoročně v kostele svaté Maří Magdalény ve Stonavě i v kostele Povýšení svatého Kříže v Karvině konají za naší účasti bohoslužby. Vždy koncem roku, kdy se v kalendáři blíží svátek Barbory, se scházíme v Domě PZKO ve Stonavě na společenské zábavě, kde společně uctíváme památku této naší patronky. V Ostravě se v katedrále Božského Spasitele zúčastňujeme v krojích bohoslužby a slavnostního setkání k výročí dalšího z patronů horníků, svatého Prokopa. Jelikož je náš SKH členem Sdružení hornických a hutnických spolků České republiky, jsme zváni na vzájemné setkání jak v rámci České republiky, tak i Slovenské republiky i jiných sousedních zemí. Letos v červnu jsme pozvali naše přátele z ČR i ze Slovenska a Polska na naše oslavy. V rámci rozvoje přátelských vztahů jsme před časem navázali neformální družební dohodu s Malokarpatským banickým spolkem v Pezinku a nedávno také s kamarády, kteří se snaží udržovat hornické tradice a folklor v polském Jastrzebiu, kde kolegové působí v hornických spolcích dolů Borynia a Jas-Mos. I s polskými přáteli jsme se již několikrát recipročně setkali.

Starosta obce Stonava Ing. Ondřej Feber, který je také našim členem, ve dvojazyčné publikaci, vydané k našemu význačnému výročí říká: „Současný výbor SKH pod vedením Ladislava Kajzara nešetří dobrými nápady, které mnohdy ve spolupráci s obecním úřadem Stonava náš spolek naplňuje. Účast našeho SKH na sjezdech a slavnostech hornických spolků, má dnes evropský rozměr. Naši krojovaní horníci šíří dobré jméno Stonavy a tyto jeho aktivity nezůstávají našim zastupitelstvem bez povšimnutí...“ Tolik slova pana starosty.

Náš třídní maratón oslav, konaných ve dnech 20. až 22. června tohoto roku, byl v sobotu zahájen slavnostním průvodem všech zúčastněných ulicemi obce. Ty pokračovaly pak u Domu PZKO ve Stonavě odhalením a posvěcením důlního vozíku, pamětní desky a později v sále i výše zmíněné dvojazyčné publikace biskupem ostravsko-opavské diecéze Monsignorem Františkem Václavem Lobkowicem. Přítomni byli představitelé obce a další hosté, mezi nimiž nechyběli například senátor Parlamentu ČR MUDr. Radek Sušil, náměstek hejtmana Moravskoslezského kraje Dr. Svatomír Recman nebo perkmistr Sdružení hornických a hutnických spolků ČR Ing. Miroslav Štastný.

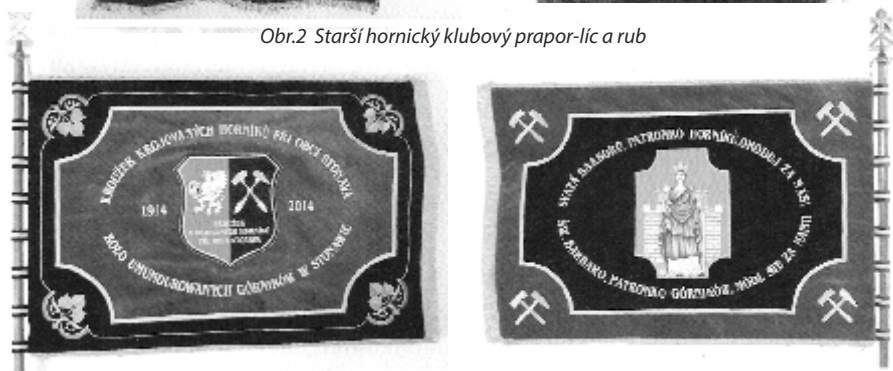
Po tomto slavnostním aktu byli čestní hosté přijati spolu s delegacemi přítomných

Obr.1 Klubový hornický znak

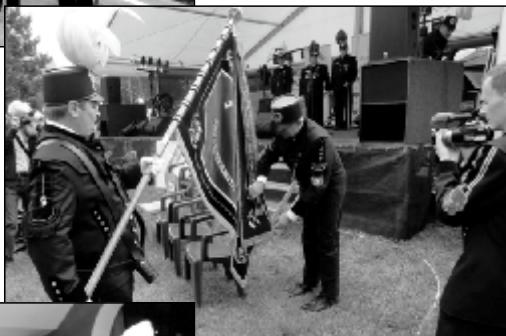
Obr.2 Starší hornický klubový prapor-líc a rub

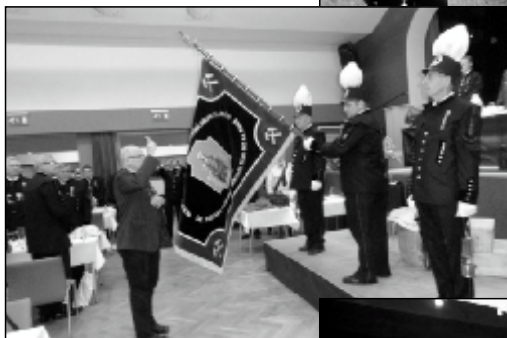
Obr.3 Nový hornický klubový prapor-líc a rub

Obr.4 Čelo hornického průvodu

Obr.5 Tradiční stužkování praporů

Obr.6 Svěcení nového praporu SKH

Obr.7 Ze Skoku přes kůži

zástupců kroužků krojovaných horníků, Klubu přátel hornického muzea v Ostravě i dalších členů ASHHS ČR na obecní radnici starostou Ing. Ondřejem Febrem a místostarostou Tomášem Bařákem. V sále Domu PZKO, který je i schůzovním sídlem SKH, se poté konalo slavnostní zasedání, kde byli mnozí oceněni pamětními medailemi. V podvečer se všichni pobavili na tradičním hornickém Skoku přes kůži. Přítomní občané, mládež a ostatní měli možnost se pobavit na bohatém odpoledním programu, který byl ukončen večerním ohňostrojem.

V neděli 22. června byla ve stonavském kostele svaté Maří Magdalény sloužena na počest tohoto významného výročí a všech, kteří stáli u zrodu rozvoje hornických tradic a folkloru ve Stonavě a okolí slavnostní bohoslužba. Potěšitelný byl vysoký počet účastníků v hornických uniformách a to i ze zahraničí.

Slova uznání od pana starosty a ocenění, kterých se našemu SKH po dobu naší práce za udržování hornických tradic a folkloru dostalo, jsou pro nás nejen velkou ctí, ale i závazkem k rozvoji další aktivity při přibližování se mladé generaci, která by měla být pokračovatelkou historického odkazu spolků krojovaných horníků.

Celkovou atmosféru, která při zdařilých oslavách v červnu 2014 panovala, zde dokumentujeme alespoň několika fotografiemi (obr. 4 – 7)

Ladislav Kajzar,
předseda Spolku krojovaných
horníků při obci Stonava

ÚSPĚŠNÝ ZÁPAS O ŽIVOT SPELEOLOGA V NĚMECKÉM PODZEMÍ

Jeskynní systém v Německu, ve kterém k níže popisované události došlo, byl objeven v roce 1996 nedaleko Bad Reichenhallu v blízkosti známého Berchtesgadenu (obr. 1) V roce 2002 se speleologové dostali do hloubky 300 m, založili tam bivak a při expedicích v dalších letech postupovali stále hlouběji. Při tom zanechávali pro budoucí následovníky bivaky vybavené zásobami, spacími pytlí, náhradními lampami, speciálními lany i potápěčskou výzbrojí. Zatím bylo zjištěno, že systém dosahuje hloubky nejméně 1148 m, průzkum však není zdaleka ukončen.

V červnu letošního roku prozkoumával hluboké partie tohoto systému i speleolog Johann Westhauser se dvěma kolegy z Bad Canstattu. V neděli 8. června jej však v podzemí zasáhl do hlavy kámen a zraněný zůstal viset ve tmě při teplotě okolo 4 stupňů. Jeden z kolegů u něj zůstal, druhý se vydal bludištěm chodeb, komínů a vodních překážek k povrchu po

pomoc. Z hloubky kolem 1000 m pod zemí nelze totiž navázat s povrchem bezdrátové spojení. Za rekordních 10 hodin se mu podařilo trasu zdolat a ještě téhož dne zajistit pomoc. Jeho výkon označili znalci za srovnatelný s prvovýstupem na osmitisícovku v Himálaji.

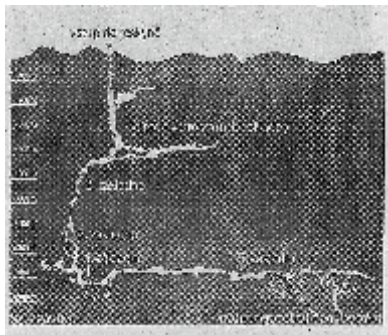
Hned druhý den začaly technické přípravy na sestup jeskyně až včetně tří lékařů do podzemí, aby zjistili zdravotní stav postiženého a připravili jej na cestu na povrch. Ti po sestupu konstatovali, že zranění na hlavě je vážné a vyžaduje speciální vyšetření, se záchranáři však zraněný komunikoval. Ti jej pak zafixovali pro transport vleže ve speciálních nosítkách.

Cesta vzhůru v rámci této etapy s pacientem zavěšeným na lanech pak mířila strmými komíny podél kluzkých skal a záchranáři ji zvládli poměrně rychle. Další cestu pak připravoval mezinárodní horolezecký tým, který tvořilo několik desítek mužů z Německa, Rakouska, Švýcarska, Francie, Itálie a Chorvatska. Z povrchu byl k první základně prodloužen telefonní kabel a okolí vstupu do jeskyně se upravilo pro případné přistání vrtulníku.

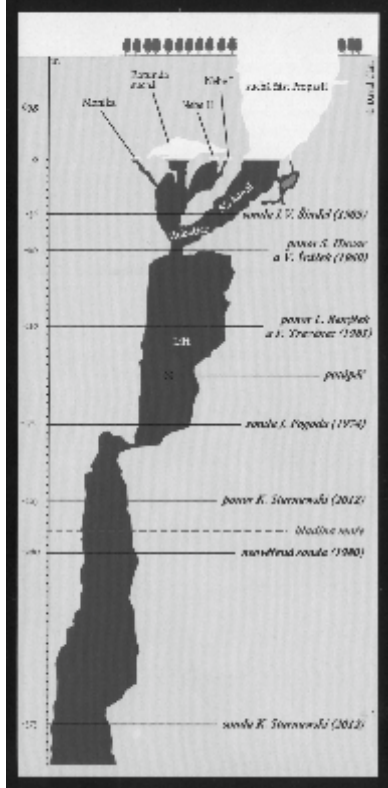
Zatímco jedna část přepravovala při několikadenním namáhavém přesunu chladným podzemím nosítka se zraněným, rakouští specialisté včetně horolezců připravovali cestu skalním hrdlem nahoru tak, aby zraněného mohla mobilní lanovka bezpečně protáhnout i úzkými kolmými úseky. To vše v dešti spodní vody a za nízké teploty.

Transportní tým postupně prošel pěti dříve vybudovanými podzemními základnami (obr. 2), v nichž se mohli jeho členové střídát. V akci pak byla vždy skupina 60 až 70 záchranářů.

Bez dramatu se neobešlo ani období, kdy bylo nutno překonat k východu z podzemí posledních 380 metrů. Pacienta museli na nosítkách „centimetr po centimetru“ provléci kolem 180 metrů vysoké kolmé stěny jen silou mužských paží, protože použití lana s motorem znamenalo příliš velké riziko.

Iranická propast – schematický řez

Ve středu 19. června 2014 v 11 hodin 44 minut byl zraněný speleolog Johann Westhauser dopraven na povrch a předán do rukou lékařů. Podařilo se, členové mezinárodního záchranného týmu však nahoře padali vyčerpáním.

Na záchraně postiženého se přímo v jeskynním systému podílelo 202 lidí. Celkem se do této operace zapojilo 728 „nejlepších záchranářů z Evropy“. Bavorský ministr vnitra pak poděkoval všem záchranářům, kteří „prokázali vzornou mezinárodní solidaritu“.

Zpracováno podle vydávaných tiskových zpráv

Pro srovnání charakteru a hloubky jeskynního systému u Berchtesgadenu s naší nejhlubší Hranickou propastí ležící v Národní přírodní rezervaci Hůrka u Hranic na Moravě uvádíme v dalším alespoň schematický řez podle Správy Zbrašovských aragonitových jeskyní z února 2014 a několik historických a přírodovědných zajímavostí:

- Propast je nejstarším krasovým jevem u nás, zaznamenaným v mapě. V roce 1627 ji do mapy Moravy zakreslil Jan Amos Komenský.
- Severně od propasti se zachovaly ruiny hrádku Svrčova, který je uváděn jako pustý již v roce 1548.
- Mocnost vápenců Hranického krasu je 800 až 1000 m.
- Zatopené části propasti jsou vyplněny uhličitou kyselkou o teplotě 16-190 C.
- Její suchá část je hluboká 69,5 m. Hloubka zatopených prostor ke dni 1. 10. 2012 byla sondou stanovena na 373 m. K tomuto dni se také datuje nejhlubší ponor. Polský potápěč Krzysztof Starnawski dosáhl hloubky 223 m.
- Celková hloubka propasti se předpokládá 442 m.

Potápěčský průzkum propasti provádí Základní organizace České speleologické společnosti 7-02 Hranický kras Olomouc.

Jiří Gryárek

LÉKAŘI O KUTILECH

Nevyčerpatelnou studnicí kutilských historek jsou lékaři. Koneckonců jsou to oni, u kterých většina příběhů, jejichž hrdinou je kutil a cirkulárka, vrtačka, šroubovák či motorová pila nebo hoblovka, končí. Zvláště bohatou sbírku mají lékaři z rekreačních oblastí, protože chata či chalupa jsou pro kutila nejčastějšími polygony pro experimentování v duchu hesla „udělej si sám“ –

MUDr. Jaroslav Trávníček, obvodní lékař v Sedlici u Blatné, vypráví: „Když jsem dělal na chirurgii v Písku, dovezli nám pacienta, který si držel ruku v rozkroku. Ten nebožák něco vrtal, a místo aby použil svěrák, držel si dřevo mezi koleny. Následkem bylo, že si provrtal šourek. Kolega Krampa to nemohl šít, protože říkal, že se smíchy neudrží. Skončilo to dobře, a pokud vím, tak následky toho úrazu po ošetření nebyly nakonec žádné“.

Ruční vrtačka vůbec je zdrojem nejrůznějších kratochvílí amatérských kutilů. Oběti pokusů dokázat, že i intelektuál je schopen vyvrtat díru do zdi, byla manželka jistého

pražského lékaře, který na své chalupě potřeboval zavěsit na zeď krucifix po babičce. Ta moudrá žena svému muži říkala: „Zbyňku, já na to pozvu souseda, to je řemeslník.“ Pan doktor zabořil vrtáčku do zdi, když předtím zaaretoval spínač, takže když se přístroj kousl, vymkl se mu z ruky a začal rotovat šílenou rychlostí, aby se nakonec utrhl a odletěl. Cestou vzaly za své starožitné hodiny, televizor a poté, kdy se odrazil od šicího stroje, na němž už nikdo nikdy nic neušije, bacil tu opatrnou dámu do hlavy. Když ji s otřesem mozku nakládali do sanitky, ještě prý zanaříkala: „Zbyňku, já ti to říkala.“

Případy, kdy kutilské úsilí poškodí nevinnou oběť, nejsou vzácné. MUDr. Trávníček pamatuje příklad, kdy si jistý chalupář za cenu nezměrného úsilí vyhloubil ve skále žumpu. Tam, kde by odborník udělal zábranu předepsanou normou, tento amatér položil přes zející jámu pouze překližku. Tak „uložil“ svoji ženu, která po pádu do hlubiny utrpěla kontuzi ledviny.

Strojem nadmíru nebezpečným je okružní pila – populární cirkulárka. „Tuhle mašinu bych zakázal pod trestem smrti,“ praví MUDr. Pavel Holub, primář ortopedického a traumatologického oddělení v příbramské nemocnici. Těch uříznutých prstů je nepočítaně. Jenže: těm lidem jako by to nestačilo. Měl jsem případ pacienta, který si amputoval prsty opakovaně.“ Když už se stane a prsty jsou utáty, bývá problém s jejich přišitím na původní místo. Někdy je replantace nemožná kvůli poškození tkáně v místě utětí, nebo i proto, že prsty prostě nejsou k dispozici. MUDr. Jan Skoula z pražské lékařské záchranné služby uvádí případ, kdy kutil strčil tři prsty do hoblovky. Na dotaz lékaře, kde je má, odpověděl, že mu je sežraly slepice.

V lékařských análech je zaznamenán i případ, kdy kutil, který přišel o prst při sekání dříví, použil promptně vteřinového lepidla. Prst tím zachránil pouze do chvíle, než mu byl v nemocnici opět amputován, protože takto nalepený byl už replantace neschopný. A jsme-li už u vteřinového lepidla, uveďme i příklad dámy, která si amatérsky lepila nehty a protřela si oko. Oddělit slepená víčka potom dalo lékařům na očním dost fušku, když předtím museli uklidnit službu konající sestru, která se dala do nezvládnutelného smíchu, když se jí na dotaz, jaký má pacientka problém, dostalo prohlášení – já jsem si zalepila oko.

MUDr. Schwarz, ředitel pražské záchranky, uvádí případ amatérského natěrače: Dotyčný pán natřel plot na chatě. Ruce od barvy omyl hadrem napuštěným technickým benzinem. Ten poté odhodil do suchého záchodu, kam vzápětí odešel za potřebou. Přitom si dopřál cigaretu, kterou odhodil tamtéž. Následující výbuch způsobil těžké popáleniny sedacích partií amatérského natěrače, který se vznesl do vzduchu, přičemž prorazil stříšku kadibudky a způsobil si otřes mozku spojený se zlomeninou klíční kosti. Při návratu k zemi to nevydržela chatrná konstrukce sedáku nad jímkou, a ten chudák skončil v hlubinách s obsahem pohříchu nevábným a zlomenou kyčlí.

„Některé věci by někteří jedinci měli dělat v brnění, nebo si na to alespoň vzít přílbu a ochranný štít přes obličej,“ praví MUDr. Trávníček. „Měl jsem tady pacienta, který sekal dříví hasičskou sekyrkou opatřenou na druhém konci špičákem, kterým si sám prorazil lebku.“

Naprostu neuvěřitelné věci se mohou stát, zmocní-li se amatér míchačky. Dovezou-li na traumatologii člověka, který vypadá, jako by ho pošlapal slon, možná že to bylo právě proto, že nešika měl v úmyslu pomoci mícháním betonové směsi tím, že do míchačky strčil lopatu.

Jakmile se mu lopata vysmekla z ruky, nabrala ho za kšandy od montérek, několikrát ho vynesla do vzduchu a zase s ním bacila o zem. Přivolaný lékař konstatoval mnohočetné zlomeniny a pohmožděné ohanbí, neboť rozkrok montérek se choval jako lis.

V jisté jihočeské obci je vzpomínána takříkajíc kolektivní katastrofa amatérských dřevorubců, kteří v dobrém úmyslu odstranit letitý akát ohrožující kapličku na návsi, použili lano zapřažené za buldozerem. Padající akát se následně zhoupl na drátech elektrického vedení, přičemž vytrhal nástřešní sloupky několika domů, kde vzaly za své štíty a kusy střech. Potom dopadl na buldozer, jemuž zdemoloval kabinu, a kořeny vrostlé do základů kapličky nakonec dokonaly dílo zkázy, protože za své vzal i svatostánek.

O tom, co dokáže intelektuál s motorovou pilou v ruce, svědčí případ z Benešovska. Učitel základní školy začal prořezávat ořešák tak, že usedl na řezanou větev, přičemž řez vedl mezi sebou a kmenem. Klasický případ podřezání vlastní větve pod sebou s tříměsíčním pobytem v nemocnici. Z téhož soudku je případ amatérského tesaře, který vypůjčenou řetězovou pilou zcela bez uvažování přerízl trám spojující pozednice krovu ve chlévě, tzv. hambálek, protože mu vadil při přebudování chléva na garáž. Důsledkem bylo okamžité zhroutení střechy, pod jejímiž troskami nebožák pohřbil sebe i svůj automobil. Mohl mluvit o štěstí, že sám spočinul v dutině vedle svého vozu jen se zlomeninou žeber.

Obzvláště populární jsou v lékařských kruzích amatérští elektroinstalatéři. Smrtelné úrazy ponecháme protentokrát stranou. Každý odborník vám řekne, že hroužít se do útrobu televizoru šroubovákem bez izolace a sedět při tom na ústředním topení, je pitomost první třídy. Dotyčný kutil vypovídal v nemocnici, kam byl odvezen ve značně zbědovaném stavu, že ho to „prvně koplo do zadnice“ poté „vlítl ksichem do bedny“, a když bezmocně ležel na zemi, mohl jen sledovat zpod ožehnutého obočí, jak od hořícího přijímače chytá nábytková stěna. Od té doby je silně alergický na televizní hokejové přenosy, protože touha spatřit prvoligový mač ho přivedla k osudovému rozhodnutí odstranit závadu svépomocí. Zcela přiměřený věku computerů je případ jisté inženýrky, která monitor svého péčěčka omývala mokřým hadrem za provozu. Lékař, který ji resuscitoval, jí poradil, ať příště přístroj alespoň vypne a když už, tak ať ten hadr aspoň předem vyždímá.

Nikdy nevěřte prodavačům nábytku, že sestavit to či ono je hračkou. Prodavači lžou a montážní návody zastírají rizika s tím spojená. V lékařských análech je zaznamenána i děsivá příhoda jistého doktora obojího práva, který uvěřil, že sestavení regálové stěny z nerezových trubek zvládne i amatér. Sestavení opravdu zvládl, a když se s regálem dostal do třímetrové výše u stropu své advokátní kanceláře, měl ho podle návodu ukotvit ke stropu šroubovacími hroty. Jakmile několikrát otočil maticí, regál se odlepil od stěny i s nešťastným juristou. Pod trubkami a nepohyblivého ho našli kolegové až nazítří ráno v poněkud potupné situaci, protože se v tom stavu nemohl uchýlit na toaletu.

Zcela rizikovým chováním je zlovyk ukrývat potřebný spojovací materiál v ústech. Každý lékař vám potvrdí, že pokud spolknete hrst nerezových vrutů, jako jistý státní zaměstnanec, který si svépomocí montoval kuchyňskou linku, existuje jen malá možnost, že vyjdou přirozenou cestou. Vyjma újmy fyzické, existuje i reálné nebezpečí, že se kvůli svépomocné montáži nábytku dostanete i do blázince. Lékaři sice mají sklon někdy přehánět, ale proč nevěřit známému pražskému sexuologovi, který tvrdí, že má už rok v péči

kutíla, který provozoval sex na svépomocně smontované palandě, která se pod náporém vášně zhroutila. Ten muž má od té doby problémy s erekcí a úspěchem terapeuta je prý už to, že přestal koktat.

Na závěr malá statistika: Podle lékařů jsou prý nejčastější obětí kutilství profese vojáci z povolání. Domácí výbuchy a katastrofy spojené s požáry způsobují hlavně pedagogové a ženy v domácnosti. Na montáže nábytku a vůbec na vše, co se dělá podle návodu, by si měli dát pozor právníci, protože ti mají sklon pošetile věřit všem úředním návodům!

Že k úrazu může přijít i technik, dokládá případ svépomocného řezníka občanským povoláním stavebního inženýra. Místo prasete omráčil sebe a vyděšené zvíře potom pokousalo několik zabijačkových hostů, jimž musela být dána protitetanovka.

A ještě poslední historka o tom, že fušovat se dá i do medicíny. MUDr. Schwarz vzpomíná na případ amatérského ošetření jistého zedníka, který padl pod neobvykle vysokou dávkou alkoholu, přičemž chrčel a podivně slintal. Jeho neméně zřízení kumpáni to okamžitě diagnostikovali jako epileptický záchvat. „Pacienta“ znehybnili tím, že na něj nalehli vši silou a podle jakési zmatené teorie, že epileptikům se musí vkládat něco mezi zuby, mu tam narvali násadu od lopaty. Vyjma polámaných žeber si potom musel dotýčný pořídít i zubní protézu.

Pokud jste pod vánočním stromkem nenalezli vrtačku či hoblovku, nic si z toho nedělejte. Chopte se šroubováku a běžte naboso vyměnit vypínač v koupelně stojíce na mokrému ručníku. Přeji vám příjemný pobyt na jednotce intenzivní péče nejbližší nemocnice.

Od neznámého autora

DROBNÉ ZPRÁVY Z DOMOVA I ZE SVĚTA

ZA ING. JIŘÍM JAGOŠEM

Smutek do duší bývalých spolupracovníků, konsemestrů i kamarádů vlilo oznámení, že 1. dubna letošního roku podlehl v nedožitých 78 letech dlouhodobé nemoci Ing. Jiří Jagoš, rodák z Kyjova.

Byl absolventem Hornicko-geologické fakulty VŠB v Ostravě, kterou ukončil v roce 1960. Jako student hrál ve folklorním cimbálovém souboru na violu a se souborem písní a tanců VŠB se zúčastňoval vystoupení u nás i v cizině.

Po ukončení studia pracoval v technických funkcích na dolech v OKR a následně na Generálním ředitelství OKD, odkud odešel do důchodu.

Byl dlouholetým členem Klubu přátel hornického muzea v Ostravě. Po náhlém onemocnění před několika lety byl ze zdravotních důvodů umístěn do Domova s pečovatelskou službou v Osoblaze. Tam jsme jej jako dobrého kamaráda pravidelně navštěvovali u příležitosti jeho narozenin, které připadly na 8. srpna. V tento den jsme se sešli po jeho smrti i letos a takto vzpomínat na něj budeme i v budoucnu. Čest jeho památce.

*Za kamarády nejbližší Marcel Klement, Otto Plášek, Boris Telatynský.
Jiří Jagoš sedí vpravo. Foto: Josef Vilím*

ŘEKA ODRA UŽ NEBUDE V KOBLOVĚ ŠKODIT

V Koblově-Žabníku vznikají v současné době na území města za povodní největší škody. Pokaždé, když Odra dosáhne úrovně pětileté vody, dochází k jejímu vyhlazení břehů. Nastupují profesionální i dobrovolní hasiči a stavějí protipovodňové stěny. I desítky hodin usilovné práce někdy nestačí zabránit zaplavení okolních domků. Poslední velká voda zde byla v květnu 2010 a na jednotlivých objektech způsobila až statisícové škody.

Od nejničivější povodně, ke které zde došlo v roce 1997, se začalo jednat o tom, jak takovým událostem navždy zabránit. Volba padla na protipovodňovou hráz a před pěti lety se začalo projektovat. Vedle problémů se získáním finančních prostředků, které byly nad rámec rozpočtu města, zde byly i požadavky vlastníků pozemků.

Od února 2014 však konečně došlo k obratu k lepšímu a začne se stavět více než 1 km dlouhá a až 5 m vysoká sypaná protipovodňová hráz. Náklady na její vybudování ve výši 69 milionů Kč budou hrazeny jednak z prostředků města (projektová činnost 7 milionů Kč, výkupy pozemků 13 milionů), jednak z prostředků ministerstva financí, které uhradí vlastní výstavbu za 49 milionů Kč. Na temeni hráze bude vybudována cesta pro auta hasičů při havarijních situacích. Bude-li přát počasí, bude hotova již v dubnu 2015.

Obyvatelé rodinných domků v ohrožené části města se tak dočkali výstavby, která je ochrání před stoletou vodou.

Podle zpráv z tisku a internetu zpracoval

Karel Slíva

ČÍNA UZAVŘE LETOS 800 MALÝCH UHELNÝCH DOLŮ

Čínská Státní správa bezpečnosti práce v červenci uvedla, že čínská vláda v loňském roce uzavřela celkem 711 malých uhelných dolů. Podle plánu bude do konce tohoto roku uzavřeno alespoň 800 dalších uhelných dolů. Do konce roku 2015 se počet uzavřených malých dolů zvýší na 2000.

Zástupce šéfa Státní správy a dozoru pro zajišťování bezpečnosti uhelných dolů Sung Jüan-ming na tiskové konferenci, která se konala v Pekingu, uvedl, že hlavním letošním úkolem je zavřít doly, které ročně vyprodukují méně než 90 000 tun uhlí a nezajišťují podmínky pro bezpečnou těžbu. Rozhodně je třeba zavřít malé doly, ve kterých došlo v minulosti k nehodám. Díky těmto krokům se vládě podaří uzavřít uhelné doly, které nejsou schopny zajistit bezpečnou výrobu, podpořit restrukturalizaci odvětví uhelné výroby a zajistit dodávky energie.

China radio international, 29. července 2014

Karel Slíva

STAVBA NOVÉHO PANAMSKÉHO PRŮPLAVU – DÍLO GLOBÁLNÍHO VÝZNAMU

Bez větší pozornosti světových médií rostou v Panamě, 800 m od stávajících zdymadel nová zdymadla na trase nového Panamského průplavu. Ten má být dostavěn za 5,25 miliardy dolarů do konce roku 2014, aby byl otevřen ke stému výročí otevření stávajícího průplavu. Nyní však bylo oznámeno, že se stavba z finančních důvodů opozdí a že se otevření průplavu očekává počátkem roku 2016.

Stávající průplav, jehož kapacita dosahuje 190 miliónů tun, nestačí rozvoji světového obchodu. Byl neúspěšně budován Francouzi v letech 1880-1889 za velkých lidských obětí a dobudován Američany v letech 1901-1914. Po dobudování se stal majetkem USA a sloužil zejména k přepravě zboží mezi východem a západem USA. Na základě mezinárodního tlaku byl v roce 2000 předán Panamě.

Průplav je 81,6 km dlouhý, široký 150 až 305 m a na jeho trase je celkem šest zdymadel. Mezi Atlantickým a Tichým oceánem tudy propluje 13 až 14 tisíc lodí, které mohou proplout průplavem za osm až deset hodin. Protože však je provoz jednosměrný, trvá průjezd při dnešním zatížení až 24 hodin. V současné době projíždí kanálem denně maximálně 48 lodí.

Protože je průplav majetkem Panamy, muselo k výstavbě nového průplavu proběhnout referendum. V roce 2006 byla výstavba schválena více než dvoutřetinovou většinou obyvatel. Při výstavbě nového průplavu se vybagruje 132 miliónů kubických metrů zeminy a skalního materiálu, což představuje 75% hmot, přemístěných při stavbě nyní používaného díla.

Plavební komory dnešního průplavu jsou dlouhé 304 m, hluboké 13 m a široké 33,5 m a mohou jimi projíždět lodě o délce 295 m a šířce 31 m s ponorem do 13 m. Plavební komory

nyní budovaného průplavu budou 460 m dlouhé a 15 m hluboké. Dovolí proplouvat lodím dlouhým 366 m s ponorem 15 m. Novým průplavem tak mohou proplouvat lodě, které přepraví 2-3x více nákladu. Budou tady moci plout tankery přepravující až 1 milion barelů ropy a kontejnerové lodě s kapacitou až 12 000 kontejnerů.

Protože v budoucnu budou moci pracovat oba průplavy současně, zvedne se celková kapacita 3x, ze 200 milionů na 600 milionů tun. Tento fakt ovlivní pohyb obchodních lodí na celém světě. Dojde ke změně tras v Tichém, Atlantickém i Indickém oceánu. Lodě z Japonska a Číny tudy budou směřovat do Evropy a zpět a zajíždět pro ropu do Karibiku, zvýší se obrat zboží mezi východním a západním pobřežím USA a Kanady. Omezí se pohyb lodí nebezpečným ledovým Drakovým průlivem jižně od Hornova mysu mezi Amerikou a Antarktidou. Kolem Mysu dobré naděje na jihu Afriky také průjezd Suezským průplavem. Trasy se zkrátí o týdny plavby.

Nový průplav však nebude průjezdný pro supertankery a americké letadlové lodě. Na internetu našel

Karel Slíva

VÝBOR KPHMO SRDEČNĚ BLAHOPŘEJE ČLENŮM, KTEŘÍ VE IV. ČTVRTLETÍ ROKU 2014 SLAVÍ VÝZNAMNÉ VÝROČÍ NAROZENÍ

Ing. Boris Telatynský	80 let
Odon Král	80 let
Tibor Racko	80 let
Emil Biegoň	80 let
Ing. Vilém Madeja	75 let
Bruno Retek	75 let
Jiří Večeřa	75 let
Jan Starostka	70 let
Ing. Jiří Vaněk, CSc.	70 let
Josef Szelong	70 let
Miroslav Merta	70 let
Ing. Petr Rojíček	70 let
Zdeněk Reichel	65 let
Jiří Havlík	65 let
Jana Polanová	55 let
Mgr. Rodan Broskevič	50 let

DALŠÍ VYDANÉ PUBLIKACE

První pololetí 2014 bylo v Klubu přátel hornického muzea v Ostravě bohaté na vydávané publikace. V návaznosti na knihu Ing. Petra Janků, s názvem „Cesty k hornictví a hornictvím“ kterou napsal s kolektivem spoluautorů a o které jsme již referovali v Hornickém zpravodaji pro III. čtvrtletí tohoto roku, vyšly v srpnu další dvě knihy. Obě v edici Hornictví včera, dnes a zítra s pořadovými čísly 24 a 25. První z nich je zaměřena na rudné a uranové hornictví v České republice, druhá na závod Petr Bezruč Dolu Ostrava v Ostravsko-karvinském uhelném revíru.

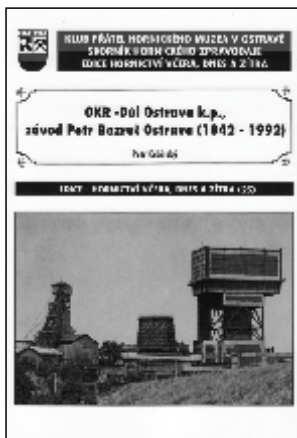
První, útlejší knížka Jiřího Grygárka, nazvaná „Vývoj a útlum rudného a uranového hornictví na území České republiky po roce 1945“ se pokouší na 70 stranách textu s mnoha černobílými i barevnými obrázky charakterizovat všechny etapy tohoto průmyslového odvětví od konce druhé světové války až po současnost. Pozornost je v ní věnována i organizaci a řízení čs. rudných a uranových dolů před i po přelomovém roce 1989 a v technické části i způsobům dobývání takových ložisek, uložených v rozdílných báňsko-geologických podmínkách. V závěru dochází autor k názoru, že případná obnova utlumených rudných dolů může být dlouholetou záležitostí, pokud k ní vůbec dojde. U uranových ložisek na území České republiky je situace poněkud příznivější.

Obtížnější čtivost jednotlivých kapitol snad bude vyvážená množstvím údajů a informací, které bylo nutno vtěsnat do malého rozsahu.

Druhá knížka Petra Kubinského, nejmladšího člena našeho Klubu „OKR-Důl Ostrava k.p., závod Petr Bezruč Ostrava (1842-1992)“, má rozsah 153 stran a je rozdělena do čtyř částí. V první je uvedena základní charakteristika dolu. Druhá, nejrozsáhlejší část (str. 11 až 130) je věnována vývoji dolu za dobu jeho životnosti od založení až po ukončení těžby s důrazem na situaci po roce 1990 a jeho likvidaci. Třetí část se věnuje tabulkovým přehledům a poslední, čtvrtá část představuje výkresovou přílohu. Předností knihy je i uvedené množství podrobných údajů, které autor z různých zdrojů získal. Ty by se s postupem času získávaly stále obtížněji.

Ani tuto knihu však nelze číst jako román a předpokládá se hlubší přístup k textu i k údajům, uvedeným v tabulkách.

Jiří Grygárek

VÝZVA PRO NAŠE ČLENY – BÝVALÉ STUDENTY VYSOKÉ ŠKOLY BÁŇSKÉ V OSTRAVĚ

Na rok 2015 připadá sedmdesáté výročí přestěhování Vysoké školy báňské z Příbrami do Ostravy. K tomuto výročí bychom chtěli v našem Hornickém zpravodaji uveřejnit ucelený soubor příspěvků se vzpomínkami našich členů na studentská léta. Zajímavé by byly například události a zážitky, spojené s výukou, životem na kolejích, se šachťáky a skoky přes kůži, odbornými praxemi i oslavami, spojenými s úspěšným ukončením studia. Ani vaše první lásky by nám nemusely zůstat utajeny.

Patří sem samozřejmě i vzpomínky na profesory, z nichž většina již není mezi námi, ale jejich jména se stala legendou. Na tehdejší Hornické fakultě, nyní HGF, jsou to například akademik František Čechura, Prof. Ing. Dr. mont. Alois Říman, DrSc., od roku 1952 člen korespondent ČSAV, Prof. Ing. Martin Vavro, DrSc., z matematiků Prof. Ing. Jindřich Mikeska, DrSc., nebo legendární Bohumila Václavková, zvaná „Bohunka“. Z tělocvikářů například Doc. Oldřich Ries, vedoucí Katedry tělovýchovy a sportu a mnozí další.

Vaše vzpomínky bychom potřebovali nejpozději koncem prvního čtvrtletí 2015, abychom je mohli sjednotit, uspořádat a uveřejnit v Hornickém zpravodaji pro III. nebo IV. čtvrtletí příštího roku.

Příspěvky přijímáme v jakékoli podobě (písemně nebo elektronicky) a můžete je zaslat některému z členů Redakční rady. Jejich adresy jsou spolu s dalšími údaji uvedeny například v Hornickém zpravodaji pro IV. čtvrtletí 2013 v článku „Změny ve složení RR Hornického zpravodaje“ na str. 22. Při osobním styku v havířovské a karvinské pobočce je předejte jejich předsedům. Rozsah příspěvků: od odstavců do pěti stran. Pokud najdete nějakou vhodnou fotografii, pošlete nám ji oskenovanou také.

Věříme, že se sejde dostatečný počet Vašich příspěvků, abychom mohli tuto akci úspěšně ukončit.

Za redakční radu Hornického zpravodaje
Jiří Grygárek

K ČINNOSTI KLUBU V OBDOBÍ ZÁŘÍ AŽ PROSINEC 2014

Vzhledem k tomu, že většina akcí v tomto období se konala těsně před nebo po redakční uzávěrce Hornického zpravodaje pro IV. čtvrtletí 2014 jsme nuceni některé události blíže uvést a případně doložit fotografiemi až ve Zpravodaji pro I. čtvrtletí 2015.

Půjde zejména o:

- Akce k oslavám Dne horníků v KPHMO
Setkání členů Klubu v KD Petřkovice s připomenutím historie dřívějších Hornických dnů v úterý 2. září.
Setkání členů a příznivců Klubu u příležitosti Dne horníků na hřišti HEPO v Petřvaldě dne 11. září.

- Informace o Srazu absolventů VŠB-TUO u příležitosti 165. výročí založení této vysoké školy. Konalo se dne 12. září 2014 v Ostravě.
- Autobusový zájezd do Českého Krumlova na 18. setkání hornických měst a obcí ČR. Konalo se ve dnech 26. až 28. září.
- Informace o přípravách na 19. setkání hornických měst a obcí ČR. Bude se konat v roce 2015 v Havířově a zajišťuje je zejména havířovská pobočka Klubu ve spolupráci s Magistrátem města Havířova.
- Oslavy svátku sv. Barbory, které koná ostravská pobočka 2. prosince a karvinská pobočka 17. prosince.
- Úvahy o konání výstavy v prostorách Parlamentu ČR. Má zatím pracovní název „Hornictví a technické památky Ostravska očima Klubu přátel hornického muzea a Nadace Landek Ostrava“ a konala by se v roce 2015 pod záštitou senátora Ing. Antonína Maštalíře, starosty městského obvodu Slezská Ostrava. Ten nám tyto prostory k uspořádání výstavy v rámci naší spolupráce sám nabízí.

Hornický zpravodaj pro I. čtvrtletí 2015 budete mít podle zpracovaného harmonogramu k dispozici v únoru příštího roku.

Redakční rada

Další kalendářní rok se chýlí ke konci a s ním vychází i poslední Hornický zpravodaj. Proto touto cestou přejeme všem našim individuálním členům, sponzorům, sympatizantům, kolektivním členům i všem ostatním, kteří s námi spolupracují spokojené prožití závěru tohoto roku a mnoho úspěchů v celém novém roce 2015.

**Výbor Klubu přátel hornického muzea v Ostravě
a Redakční rada Hornického zpravodaje**

POZVÁNKA NA PŘEDNÁŠKY, BESEDY A AKCE POŘÁDANÉ V 1. ČTVRTLETÍ 2015

Pobočka Ostrava: Kulturní dům na náměstí v Petřkovicích, od 15.00 hodin (vždy 1. úterý v měsíci)

- 6. ledna: Ing. Bohdan Lasák: Montánní turistika po čínských dolech-Datong
- 3. února: Ing. Rostislav Dajč: 3D modely v uhelném a rudném hornictví
- 3. března: Ing. Miroslav Šmíd: O těžbě, kultuře a společenských vztazích v hornických regionech, zejména na Ostravsku
(náhradní termín za tutéž přednášku, avizovanou na 4. listopad 2014)

Pobočka Havířov: Loutkový sál Kulturního střediska Petra Bezruče v Havířově, od 16.30 hodin (vždy 2. pondělí v měsíci)

- 12. ledna: Ing. Jan Vincenec: Hodnocení roku 2014
- 9. února: Ing. Bohuslav Muras: Bezpečnostní rizika v Havířově v roce 2014
- 9. března: RSDr. Miroslav Opálka, poslanec parlamentu ČR: Důchodová politika aktuálně

Pobočka Karviná: Regionální knihovna Karviná Fryštát od 15.30 hod (vždy poslední středu v měsíci)

- 28. ledna: Mgr. Marek Zágora, historik: Žena ve středověku
- 25. února: Ing. St. Kuba, výbor: 10 let karvinské pobočky KPHMO
- 25. března: PhDr. Jiřina Pavlíková, historička: Panská sídla na Těšínsku

Pro poslední večer v roce:

ČEŠTINA JE PROSTĚ DOKONALÁ

Po padesátce počínají panové, podobní pohasínajícím plamenům, pocítovat první příznaky počínající pohromy. Především prudce poklesne pohlavní pud. Protože pánové přestanou postačovat perversním požadavkům požívačných paniček, počnou pokukovat po patnáctkách. Pubertače postačí patričné pohoštění, případně pán poplácá prevíta po prdylce. Políbí-li pak přitažlivá panenka plešatce před přihlížejícími páprdy, polichocený prdola podstrčí poupěti pětistovku pro pořízení parády. Praktické pro patnáctku, postačující pro páprdu. Posléze pánové pozbývají peněz, prohlížejí pouze pornografické plátky pro připamatování podoby, případně polohy přirození protějšiho pohlaví.

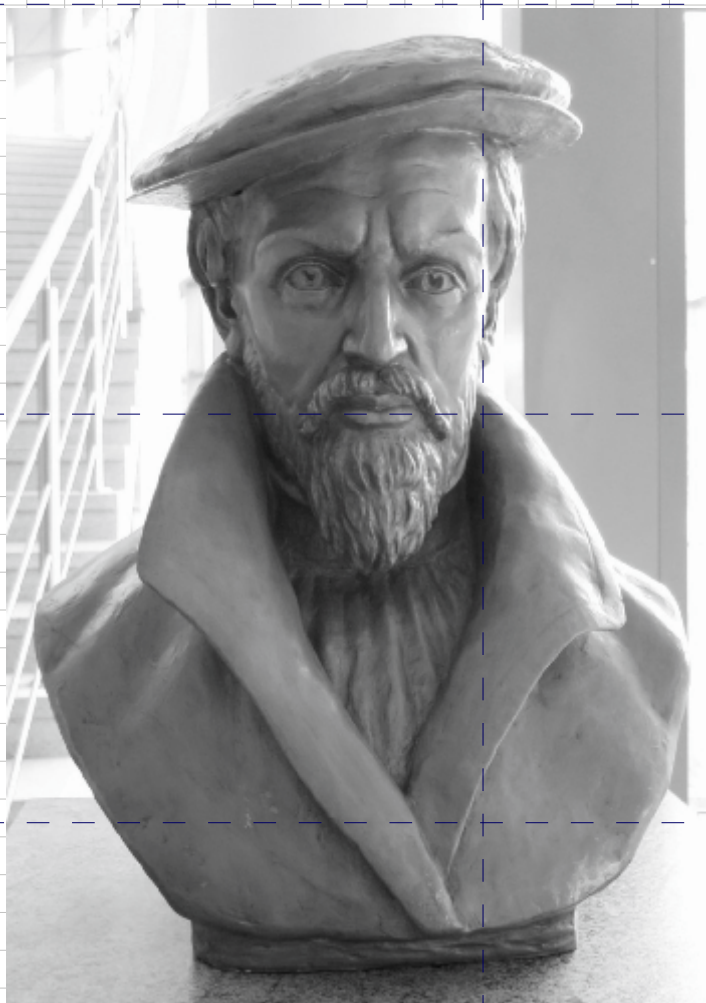
Pro pozbytí pohlavního pudu preferují pánové především pivo. Posedávají po putykách, pěstují pivní panděro, probírají politiku. Polehávají po pohovkách, pokuřují. Příbytkem proniká pach připomínající pálené paznehty, Pánové pořád pošilhávají po plotně. Permanentně předrážděné paničky připravují pamlsky pro přecpaná panděra povalečů.

Pak padesátníci počínají pozorovat patologické proměny. Po přečtení příruček pátrají po příznacích pepky, případně přestávají pít. Podvečer pupkáči pobíhají po parcích, podobní předpotopním přišerám. Poděšení představou prokouřených plic, přestávají pokuřovat. Příliš pozdě. Potíží postupně přibývá. Potíže působí pajšl, páteř, paradentosa, prostata. Pánové prostudují pravidla preventivní péče. Polykají prášky, panikaří. Při pověstech provázejících pohřby přátel, postupně pitomí.

Poslyš, příteli padesátníku! Proč pohekávat pod peřinou, proč plakat pro pubertální pošetilosti? Potlač přízračné představy, překonej pocity příkoří páchaného přírodou. Připij pivem, pokuř portoriko, pohlad' prdýlku. Potom pozří pochutiny a žij dál!!

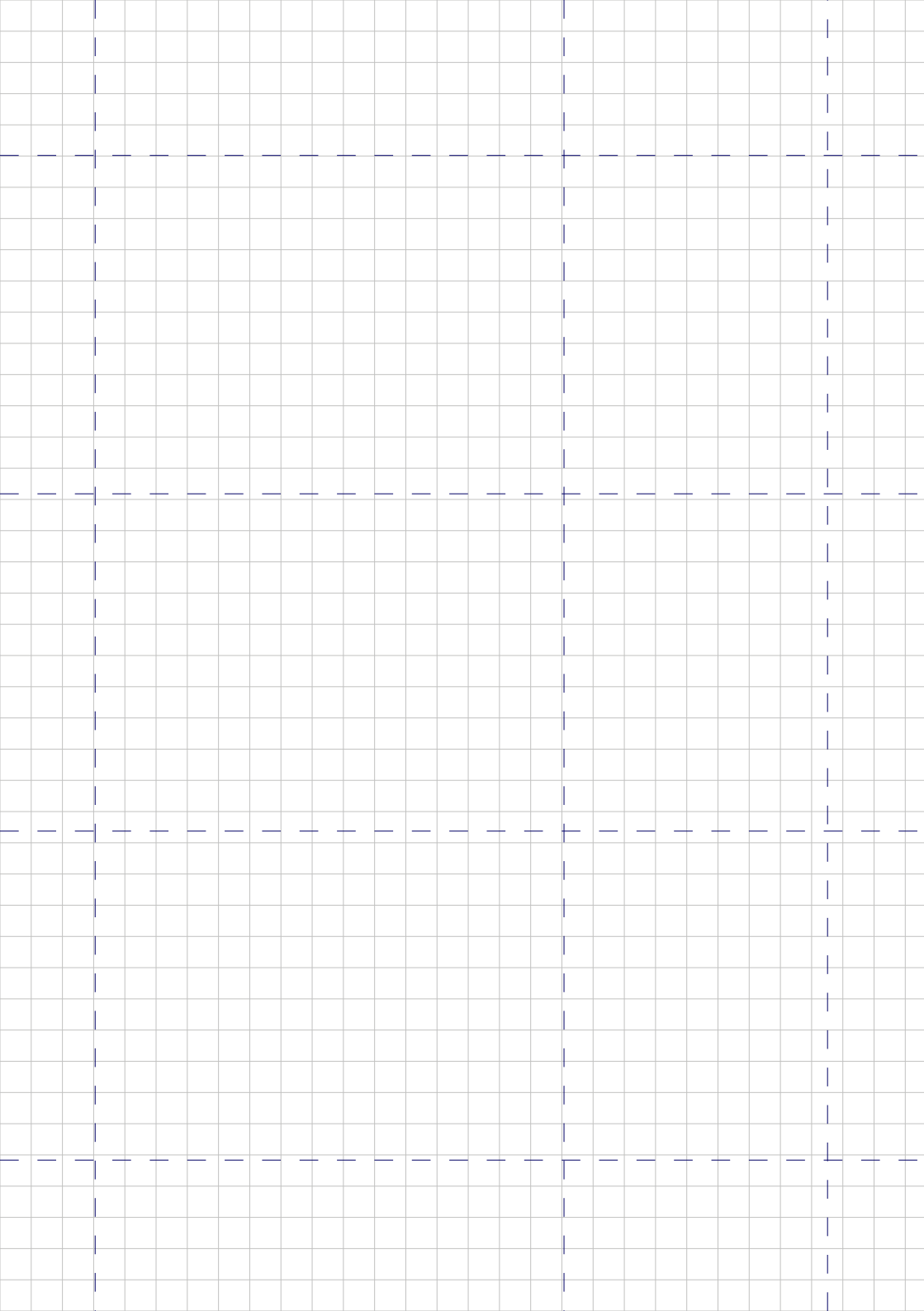
Zkuste něco podobného zkomponovat třeba v angličtině!!!

Z internetu

Jiří Agricola
520 let od jeho narození
(24. března 1494 – 21. listopadu 1555)
Soutěžní fotografie Ing. Břetislava Rozpondka

Busta je umístěna v přízemí hlavní budovy Vysoké školy báňské-TU
v Ostravě-Porubě naproti hlavnímu vchodu.

Ing. Josef Gavlas
Zlaté mince České republiky 2012 – 2013 dokončení

37. Příchod věrozvěstů Konstantina a Metoděje-1150.výročí-zvláštní ražba

Tržní cena mince v provedení proof, kdy bylo vyraženo celkem 11000 ks., z toho 9000 ks. proof 39000,-Kč

38. Železniční most v Žampachu

Tržní cena mince v provedení proof, kdy bylo vyraženo celkem 11900 ks., z toho 9700 ks. v proof 20000,-Kč

Se záměru seznámit Vás se stříbrnými pamětními mincemi Československa a České republiky od roku 1918 až do současnosti s hornickou tematikou jsem prozatím upustil – byly vyraženy pouze 2 a to v roce 1949 k 700. výročí vydání jihlavského horního práva a v roce 1987 k 225. výročí založení akademie v Banské Štiavnici.

Zdař Bůh!

Josef Gavlas

Zlaté mince Československa a České republiky jsme v Hornickém zpravodaji otiskovali od 1. čtvrtletí 2012 (s výjimkou 1. čtvrtletí 2013) do dnešního dne. Od příštího roku bude tato rubrika nahrazena jinou tematikou.

Redakční rada

Naši kolektivní členové významní pomocníci v naší práci

HAVÍŘOVSKÁ TEPLÁRENSKÁ SPOLEČNOST

akciová společnost

Dolní oblast VÍTKOVICE

ODRA o.z.

Ostrava - Radnice

Růžské projekty Ostrava, a.s.

POLCARBO

1000 1000

Kard. Štěpán 1215

730 00 Karviná - Vrbas

Sponzoři

Nadace
LANDEK
OSTRAVA

Na vydávání se podílí

